

GRATIS

RIJK AAN

- OPTIMISME
- PSYCHOLOGIE
- LIEFDE
- VRIENDSCHAP
- GEZONDHEID
- GELUK
- GESPREKKEN
- VRUJWILLIGERSWERK
- WILDE DIEREN
- HUISDIEREN
- TUIN
- ERBU HOREN
- ARCHITECTUUR
- SPIRITUALITEIT
- FINANCIËLE TIPS
- SPORT
- ENTERTAINMENT
- NATUUR
- FILOSOFIE
- OPVOEDKUNDE
- SPELLETJES
- BOEKEN
- REISJES
- FOTOGRAFIE
- MUZIEK
- TECHNIEK
- HISTORIE
- WINKELS
- COMMUNICATIE

**aan bewoners die van hun wijk houden
uitgave Het Lage Land, 's-Gravenland en Prinsenland**

Nr. 02 - jaargang 33 - juni 2024

Colofon

Het gratis magazine RIJK verschijnt 4 maal per jaar, ongeveer in maart, juni, september en december.

Dit magazine voor de wijk wil de lezer vooral gelukkiger, blijer in liefde en vriendschap, trotser op onze wijk etc. etc. maken. Kortom RIJK is vooral positief, inhoudelijk, informatief en vol met tips. De terugkerende onderwerpen voor en over de drie wijken zijn: vrijwilligerswerk, dieren in nood, gezondheidstips, communicatie-tips, tuinrubriek, architectuur, spirituele plekken, opvoedkundige antwoorden, hoe word je een leuke opa en oma, technische tips, winkels en bedrijfjes, historische weetjes, kennis over liefde, geluk en vriendschap, hoe om te gaan met eenzaamheid, wat weten boswachters en boa's over ons, financiële tips als je niet veel te makken hebt, waar kan je iets leuks bekijken in Nederland en achteraan in het blad een lang en zwaar artikel voor de liefhebber. We verschijnen te weinig om echt actueel te zijn dus voor de wijknieuwtjes verwijzen we naar de Havenloods of apps over de buurten.

RIJK is een wijkmagazine

Wilt u ons informeren over iets of uw mening over de inhoud met ons delen, dan graag naar rijkaanalles@hotmail.com of bel 06-48143064.

Redactie

Hoofdredacteur Rik Roelfzema

Ineke van Engeldorp • Paul de Graaff • Fabienne Konings • Harry van der Meiden • Guus van Meurs • Lydia den Otter • Margreet Walraven

Advertenties

1 pagina: 800,- euro • ½ pagina 600,- euro • ¼ pagina 400,- euro • 1/8 pagina 200,- euro • 1/16 pagina 100,- euro • Prijzen exclusief 9% BTW.

Opmaak en productieadvies:

Hebbit strategische marketingcommunicatie - www.hebbit.nl

Druk:

Janssen/pers Rotatiedruk bv - Gennep - 0485-490433

Hulp bij verspreiding van RIJK

Als je geen geld hebt en iedereen werkt gratis mee, dan is de verspreiding van onze krant best ingewikkeld. De Deelgemeente financiert de drukker. Kranten zijn dus ons goud want zelf hadden we ze niet kunnen betalen. We zijn zuinig met de krant: ze liggen op strategische plekken in de wijk voor de mensen, die hem niet in de bus willen of die de krant willen doorgeven aan een ander. Soms kom ik op een plek waar ze neergelegd mogen worden, maar al na een paar dagen zijn weggegooid. Daar leggen we dus niks meer neer. Maar er zijn ook heel veel winkels waar ze keurig na een week, twee weken, drie weken nog steeds mogen liggen (en door ons worden aangevuld). Telkens bedank ik de zelfstandige middenstanders voor hun hulp. Maar waarom eigenlijk niet gewoon in de krant? Doen we dus nu gratis!

Dit zijn de winkels die ons helpen!!

Oók hier liggen onze kranten RIJK op u te wachten:

- BENU Apotheek Oude Maas - J. van Campenplein 194
- Tandprothetische praktijk vd Schaft - J. van Campenplein 59
- COOP supermarkt - J. van Campenplein 182
- Hairin by sisters - J. van Campenplein 61
- Scooter Select - J. van Campenplein 55
- JUMBO Lage land - Samuel Esmeijerplein 21
- Warung Toetie - Samuel Esmeijerplein 7
- ZiejeZoo - Samuel Esmeijerplein 38
- R H VERSIDEE - Samuel Esmeijerplein 37
- Bakkerij MK Lageland - Samuel Esmeijerplein 21
- Top Nails Beauty & Spa - Samuel Esmeijerplein 32
- Beauty Obsessions - Samuel Esmeijerplein 10
- Kapper Alexander - Samuel Esmeijerplein 12
- Stoker Personal Training - Prinsenlaan 80
- JUMBO supermarkt - Wingerd 251
- Rene van Schaik Speciaal Slager - Winkelcentrum Prinsenland
- Uw Fysiotherapeut - Mia van IJperenplein 70
- Bruna Prinsenland - Mia van IJperenplein 99
- Albert Heijn - Marinus Bolkplein 4
- Cafe The Prince Pub - Marinus Bolkplein 32
- Vinodol Trading - Marinus Bolkplein 39
- Kaya Bike - Marinus Bolkplein 18

© RIJK 2024. Alle auteursrechten en databankrechten ten aanzien van (de inhoud van) deze uitgave worden uitdrukkelijk voorbehouden. Stockbeelden: Pexels. Alle rechten berusten bij de betreffende auteur. Wilt u iets overnemen, graag bericht: rijkaanalles@hotmail.com.

RIJK AAN • INHOUD

• LIEFDE: TIPS EN TRUCS	4-5	• MET AI SOLLICITEREN	18-19
• OUDERS, JE BEGRIJPT NIET HOE VRESELIJK DIT IS	6-7	• HEILIGE BOMEN	20-24
• SCHUREN AAN DE 'S-GRAVENWEG	8-9	• DANK AAN JANSSEN/PERS ROTATIEDRUK	25
• WEET JIJ DIT ALLEMAAL OVER EEN KAT?	10-12	• DE ARCHITECT ALS HANDELAAR IN NIETS	26-28
• GEVONDEN: ZEER LEUK VRIJWILLIGERSWERK!	13	• WORD EEN NOG LEUKERE OPA OF OMA	29
• ZOMERSE DAGEN IN DE TUIN	14-15	• OVER LENI BOEKHOUT	31
• HET GEHEIM VAN DE INGEZONDEN BRIEF	16-17	• WAT TE DENKEN OVER BOMEN EN BOS	32-35

RIJK AAN

Wat schreef u ons over nummer één

Geen kritiek

Met veel plezier hebben we de lezersreacties gelezen: tot verbazing geen negatieve kritiek. We hadden gedacht dat er lezers zouden zijn, die RIJK niet op een magazine voor de wijk vonden lijken. Zo'n wijkkrant kunnen we moeilijk maken als je maar 4x uitkomt. De Havenloods, het AD, NRC of Telegraaf (Rotterdambijlagen) en de dagelijks ververste apps ervan, zorgen voor actueler nieuws. Ons idee (en blijkbaar heeft u dat gewaardeerd) is een onderhoudend magazine dat er voor zorgt dat bewoners meer positiviteit voelen bij hun eigen leven en de wijk.

Algemene opmerkingen

U waardeert de variatie in de krant: een waaier aan verschillende onderwerpen. Voor elk wat wils, is de veel gehoorde opmerking. 'Ik leg hem even weg om later verder te lezen', 'hij ligt op tafel', 'je krijgt 'm niet in één keer uit'. Bij Albert Heijn nam een mijnheer alleen de Oude Rotterdammer mee. Vraag waarom niet de RIJK? 'Omdat ik die in mijn bus heb gehad', was zijn antwoord. Veel mensen herkennen het blad en melden dat ze het in de brievenbus hebben gekregen. Dat is een goed teken! 'Ook mijn burens vonden het een goed blad', dat is exact wat we willen, dat er over gesproken wordt en dat mensen contact maken met elkaar. Iemand nam een paar nummers van de stapel: 'voor vrienden'. 'Super overzichtelijk en leuke artikelen', schrijft een ander. 'Ik vind het een heel goed blad en er staat iets in dat of op jezelf of je familie van toepassing is'. Dat is toch mooi, dat de krant ook doorgegeven wordt aan een ander. 'De krant is een

enorm succes. Naast mijn persoontje zijn familie en vrienden enorm enthousiast over de uitgave en de inhoud. Leuk om te horen'. Nou, zeker vinden we dat leuk om te horen! Grappig ook dat de kwaliteit van de foto's genoemd wordt. Tevens meldde iemand zich aan om over vrijwilligerswerk in de wijk te gaan schrijven. Haar eerste artikel smaakt naar meer.

Wel kritiek

Geen kritiek krijgen is nooit goed. Van kritiek leer je juist. Dus hebben wij zelf een behoorlijk aantal (professionele) personen gevraagd om negatieve kritiek. Allereerst is een aantal artikelen te lang (bijvoorbeeld de staart van een hond – informatief maar wel doorbijten!). Waarom zo weinig tussenkopjes en nergens 'streamers' (streamers zijn korte vet en groot gedrukte citaten uit het verhaal)? Er ontbreekt een inhoudsopgave voor in de krant (nog niet gerealiseerd). Mooie kritiek was er op het gekozen lettertype, dat is te grijs, te dun en dus slecht leesbaar, vooral voor ouderen. Aan een testgroep ouderen zijn drie nieuwe lettertypes voorgelegd en zij kozen deze. Veel ergerden zich aan de brede witte rand. De allerlaatste telefonische feedback luidde 'dit is geen wijkkrant'. Lees onze oproep voor hulp op dit punt. Kortom, in dit nummer hebben we aan al uw feedback gewerkt. Maar het is nog niet optimaal! Op naar nummer 3!

Blijf ons schrijven hè. Dank voor de door u genomen moeite.

Liefde: tips en trucs

Liefde kan inslapen en door erg drukke levens groei je zomaar uit elkaar. Wat te doen om elkaar leuk te blijven vinden?

1= Maak tijd voor elkaar. Moet toch ergens lukken. Maak eens foto's van elkaar en bespreek hoe je jezelf op de foto vindt staan. Onherroepelijk verschillen jullie van mening. Dat is leuk! "Hier sta ik afschuwelijk op met die grote neus". "Je hebt helemaal geen grote neus". En dan niet doorgaan met welles en nietes. Laat die neus maar zitten, volgende foto! En zo maak je tien foto's van elkaar en laat je elkaar zeggen hoe die zijn. Laat elkaar in de waarde maar zeg wel echt wat je vindt. En als die neus echt zo groot is? Barbra Streisand is er beroemd mee geworden. Schoonheid en lelijkheid zijn erg persoonlijke invullingen.

2= Vanzelfsprekendheid is dodelijk, want iemand groeit altijd en verandert dus een beetje. Blijf elkaar dus vragen stellen en wordt verrast door sommige antwoorden. Hier een aantal leuke vragen om eens aan elkaar te stellen.

Als je naar een waarzegger gaat, wat zou je dan willen weten over jezelf én over je partner?

Als het huis in brand staat en je kunt maar twee dingen meenemen (los van huisdieren en kinderen), welke twee zou je naar buiten willen slepen? En waarom?

Wat zou je willen veranderen aan je gekregen opvoeding van je ouders? Wanneer bemerkte je dat je daar last van had?

Wat is een ongepaste grap die echt niet kan? Over jezelf of een ander?

Noem vier eigenschappen, die jullie als stel met elkaar delen en hoe waardeer je die?

3= Soms erger je je aan je partner. Dat kan over de kleinste dingen zijn, zijn geneuspeuter, zijn gapen en uittrekken, terwijl hij naast je zit. Noem maar op. En helaas, het komt vaak voor!

Als eerste: er zit achter het gedrag geen kwaadheid. Vaak is het automatisch gedrag.

Als tweede: leg uit waarom het gedrag je in de weg zit.

Als derde: vraag of je partner je ongenoegen begrijpt of dat hij het kinderachtig gezeur vindt?

Als vierde: vraag of hij jou wil helpen door te proberen het gedrag niet meer te vertonen.

Als vijfde: complimenteer je partner als je ziet dat er aan gewerkt wordt.

Als zesde: realiseer je dat automatisme erg lastig is af te leren.

Als zevende: oefen je geduld! Geef elkaar tijd!

Als achtste: vraag of jij ook iets doet wat je partner irriteert.

Als negende: dan moet jezelf ook aan de bak!

4= Uit Amerikaans onderzoek onder 5000 getrouwde ouderen vanaf een jaar of zestig blijkt, dat ze veel gelukkiger met elkaar zijn, als ze samen af en toe een glaasje alcohol drinken. Vooral van een partner die geheelonthouder is, wordt de ander minder gelukkig. Maar goed, volgens de onderzoekers is het niet goed de ander te dwingen tot het nuttigen van een glas alcohol. Feit is dat gelukkig zijn in je relatie een prima uitwerking heeft op je lichamelijke en psychische gezondheid.

5= Sla elkaar elke dag even een arm om de schouder, kus elkaar, streel elkaar op de wang, knabbel aan een oorleltje of wat dan ook. Doe het niet allemaal achter elkaar, zeker niet als jullie dit gedrag niet van elkaar gewend zijn. Houd de omarming en de knuffel minstens 10 seconden vol. Kijk elkaar daarna glimlachend in de ogen. Het knuffelhormoon oxytocine wordt zodoende aangemaakt en dat hormoon zorgt voor sterke emotionele verbondenheid.

6= Soms is praten met elkaar niet het allersterkste elment in een relatie. Dat leidt snel tot eenzaamheid. Wanneer dit aan de hand is, ga dan elke dag samen even een ommetje maken. Houd elkaars hand vast en bij regen lekker samen onder de paraplu. Maak er een zoveel mogelijk dagelijks ritueel van. Zeg dat het gezellig is zo samen over straat, vertel wat je ziet en wat je voelt daarover. Ge-niet van kleine dingen, want de meeste wandelingen rondom je huis gaan niet door romantische bossen of over hele hoge bergpassen. Ontwikkel samen een ritueel: de hond van verderop aaien als je langs komt, een op de grond gegooid plastic flesje in de prullenbak gooien, naar een mevrouw die altijd voor het raam zit, na een poosje

gaan zwaaien, iemand aanspreken als het voortuintje wordt gedaan en dat soort dingen.

En op zo'n wandeling kan je ook vertellen wat er op je werk is gebeurd en of dat wel of niet confronterend is geweest. Of wat zag je op tv of las je in de krant, wat je raakte. Die wandelingen ga je missen, als je drie weken griep hebt, beloofd!

7= Er zijn zoveel spreekwoorden en wijsheden over de liefde en relaties. Daag elkaar uit er elke week een paar op te zoeken om samen te bespreken. "De liefde van een man gaat door de maag." "Liefde maakt blind." "Tot over je oren verliefd." En de levenswijsheden: "zet je partner op één." "je kent je partner nooit volledig dus blijf nieuwsgierig."

8= Voel je boosheid aankomen? Stop dan met praten, noem dat je boosheid voelt opkomen, dat je dat niet wil, dat je het liefst door wil praten maar dat het nu even niet lukt. Spreek een tijd af, wanneer je met elkaar weer verder gaat met het gesprek. En denk eens na wat het met je lichaam doet, als je boos wordt. Ga je harder praten, probeer dat te stoppen. Ga je met je vinger wijzen naar de ander, stop daarmee. Buig je je naar voren om dichterbij te

komen, niet doen. Merk je dat je mondhoeken naar beneden gaan en dat je wenkbrauwen bijna van je voorhoofd rollen en dat je bloed je naar je hoofd stijgt, dwing jezelf tot rust. Als je iets erg lelijks zegt in je emotie, bied daar excuus voor aan. Zeg dat je woedend bent, eigenlijk uit liefde. Je partner is het waard om boos op te worden, dat heb je niet met onbelangrijke mensen – toch? Of merk je, dat je een kort lontje bezit? Daar moet dan aan gewerkt worden.

9= Realiseer je dat woorden pijn kunnen doen maar realiseer je ook dat woorden in een gesprek maar 7% uitmaken of de boodschap overkomt of niet. Al het overige zit in de manier waarop je dingen zegt en hoe je daar bij kijkt en beweegt.

10= Blijf in je relatie een doel voor ogen houden. Vijf jaar bij elkaar, tien jaar bij elkaar, 25 jaar bij elkaar. Het einddoel is een "eiken huwelijk", dat is wanneer je 80 jaar bij elkaar bent. Dat bereiken natuurlijk niet veel stellen maar als doel is het aardig. In 2020 vierden in het verzorgingstehuis het Amerikaanse stel Eugene Gladu en Dolores hun eiken huwelijk. Dat staat in het Guinness Book of Records uit 2021: het langst getrouwde echtpaar.

Ouders, je begrijpt niet hoe vreselijk dit is!

Wie lost dit puberraadsel op? Volwassenen herkennen dit niet meer maar je was zelf ook zo.

Er is op school iets volkomen onbenulligs gebeurd. Althans dat vind jij als ouder. Maar je puber kermt alsof de wereld vergaat. Eigenlijk moet je bekennen, dat je het niet snapt. En als je dat ook nog eens zo laat doorschemeren, nou dan zijn de rapen gaar. Een deur klapt keihard dicht en als je in de gang staat, hoor je je kind boven op zijn kamer huilen. Wie lost dit raadsel op? Vanaf een jaar of 6, 7 tot aan hun 20-ste spelen ouders een veel minder belangrijke rol in het leven van een puber. De meeste tijd brengen zij door op school en na school met leeftijdgenoten. Die verschillende groepen gaan een rol spelen in het ontwikkelen van hun eigen identiteit. Bij wie wil ik horen en bij wie absoluut niet. Kortom: welke 'peer groups' spelen een rol in het leven van je kind? Dit is ook de periode, waarin het gezien-worden door de anderen en het niet-buitengesloten worden de essentie van het leven van je puber vormen. De boosheid en het verdriet van hierboven heeft er in de meeste gevallen mee te maken, dat je puber denkt, of ervaren heeft, er-niet-bij-te-horen.

Je hoort er niet bij, lekker puh

De psycholoog Kipling Williams bedacht een mooi experiment om het buitengesloten worden te onderzoeken. Drie mensen (waarvan twee in het complot met Williams) gooien een bal naar elkaar over. Geleidelijk gooien de twee complotspelers enkel nog de bal naar elkaar. De derde wordt dus buitengesloten. De psycholoog bewees met behulp van metingen, dat de buitengesloten persoon daadwerkelijke fysieke pijn ervaart als hij bemerkt, er niet meer bij te horen. In de hersenen worden zowel bij fysieke pijn als ook bij sociale pijn, twee pijngebieden in de hersenen geactiveerd, namelijk de anterieure cingulate cortex (ACC) en de insula. Hé, nu gebeurt er denk ik bij de lezer iets grappigs. Die leest die twee moeilijke namen en ervaart even een klein beetje uitsluiting want waar gaaaaaat het over? Inderdaad u wordt buitengesloten door de taal van de psychologen, want die snappen dat allemaal. Maar meestal denkt een volwassene 'strooien met moeilijke woorden is zo kinderachtig!'. En met dat rationele argument maakt u uw pijn draaglijk. Maar pubers hebben nog niet zo'n goed ontwikkeld deel van de hersenen, dat gaat over 'rationaliteit' (de prefrontale cortex). Dat deel komt pas tot volledig wasdom zo rond de 23-25 jaar.

Aardig gevonden worden voelt fijn

Wanneer een puber de bevestiging krijgt erbij te horen, dan krijgt hij allerlei positieve stofjes toegediend door het beloningsdeel in de hersenen (striatum). Hij voelt zich dus heerlijk, als hij aardig

gevonden wordt. Het is grappig, dat dit beloningssysteem ook in werking treedt als het om rechtvaardigheid gaat. Krijgt iemand waar hij recht op heeft? Zo niet, dan ontstaat er pijn en/of boosheid. Apen die een niet eerlijke beloning kregen voor een taakje, of een kleinere beloning dan hun compagnon, werden boos, zoals Frans de Waal in experimenten aantoonde. Wanneer mensen, dus ook je puber, iets delen of weggeven, dan geeft het beloningssysteem een positief gevoel af. Stel dat we horen dat wat we weggegeven hebben aan iemand, door die persoon is doorverkocht, dan zijn wij woedend, net als bij de apen. Onrechtvaardigheid blokkeert ons beloningssysteem.

Wie is populair en wie niet

Een puber zou graag populair willen zijn. Maar hoe word je populair? Allereerst bezitten populaire jongeren zeer goed ontwikkelde sociale vaardigheden. Vaak zijn ze fysiek aantrekkelijk, sportief, kunnen goed praten en vragen stellen en deels helpt het mee als de ouders een hoge status bezitten. Ook zijn ze vaak behulpzaam en vriendelijk en bezitten zij een gezonde dosis humor. Dit is de eerste groep pubers, die populair is. Helaas is ook nog een tweede groep erg

populair. Zij zijn het tegenovergestelde van de eerste groep. Zij zijn (verbaal) agressief, kunnen goed treiteren en anderen voor gek zetten. Het zijn de onaangenaam stoere gasten. Deze populaire groep zijn vaak de pesters op school. Ook zijn ze bang om zelf gepest te worden, dus doen ze een sprong voorwaarts. Door een bepaalde mate van asociaal gedrag te vertonen (vooral richting de leraren), verhogen zij hun status. Niets lijkt hun te deren. Soms raken dit soort populaire jongeren in een spiraal naar beneden: steeds meer moeten ze tonen, dat het systeem van ouders en school hun niks doet. Roken en drinken zijn prachtige uitingen hiervan. Populair zijn kent ook risico's. Wanneer je te populair wordt en andere populaire personen naar de kroon gaat steken, kun je onverwacht

(vrienden)groepen. Houd je oordeel voor je! Maar blijf wel informeren en dagelijks in gesprek met je kind over wat er allemaal gebeurt in het leven. Vraag uitleg en zeg dat je het niet altijd snapt hoe dingen werken. Vertel ook gerust hoe je zelf als ouder door de pubertijd bent gekomen. Elke tijd heeft zijn eigen uitingsvorm. Wel is heel belangrijk, dat je begrenzing blijft aangeven. Laat merken dat er over veel te discussiëren is, maar over sommige zaken kan niet gemarchandeerd worden. Spreek positief over daden en acties van uw kind, enkel als deze sociaal goed zijn natuurlijk. Wees altijd het luisterend oor en probeer niet al te veel te (ver)oordelen. Toon oprechte belangstelling en maak tijd vrij om echt contact te maken.

Populaire pubers zijn vaak vriendelijk en behulpzaam

neergesabeld worden door je eigen populaire vrienden. Plotseling wordt er over je geroddeld en krijg je ongefundeerde beschuldigingen naar je hoofd. Wanneer voldoende personen om je heen dat doen en niemand het voor je opneemt, kun je diep vallen.

Kun je als ouder helpen?

Pubers bevinden zich in een waterval van onderlinge vriendengroepjes, die vaak wisselen (soms om onduidelijke redenen). De oordelen van de hen omringende andere pubers wegen veel zwaarder dan alle relativeringen en goed bedoelde adviezen van de ouders. Als ouder is het goed je weinig te bemoeien met wat er gebeurt in de

De schuren aan de 's Gravenweg

De veenplassen (wat nu Prinsenland is) werden ongeveer rond 1874 drooggemalen. Op deze drooggevalle gronden moesten boeren komen om akkerbouw en veeteelt mogelijk te maken. Immers de groeiende bevolking van Rotterdam moest kunnen eten. Maar de gronden waren te drassig. Hierdoor ontdekten de bewoners, dat ze uiterst geschikt waren voor tuinbouw. En zo ontstond aan de onbelangrijke weg, die 's Gravenweg heet, de kenmerkende tuinderijwoningen.

Er staan er niet veel meer overeind. Eerst waren er zo rond 1920 platte met glasplaten bedekte kassen (plat-glas-kassen) en later bouwde men hogere kassen met behulp van betonnen of houten frames. De kassen kenden financieel hun hoogtijdagen in de jaren 1930 tot 1960.

Na 1960 wilde Rotterdam van de kassen af en verhuisden die massaal richting Bleiswijk en Boskoop en omgeving. Zo rond 1970 werd de tuinbouw verdrongen door de verkoop van planten en tuinbenodigdheden, waaronder ook straatstenen en tegels. Langzaam verandert het gebied in een stedelijke nieuwbouw voor de beter gesitueerde Rotterdamse bevolking.

De hoge erfpacht en de hoge WOZ-belasting verjagen bewoners

De hoge erfpacht en de hoge WOZ-belasting worden het armere deel van de bewoners teveel en ze trekken weg. De karakteristieke tuinderswoningen verdwijnen, samen met de naastgelegen schuren. Hier foto's van een jammerlijk verval maar daardoor is een onmetelijke schoonheid van (instortende) vormen en afbladderende verf ontstaan.

Weet jij dit allemaal over een kat?

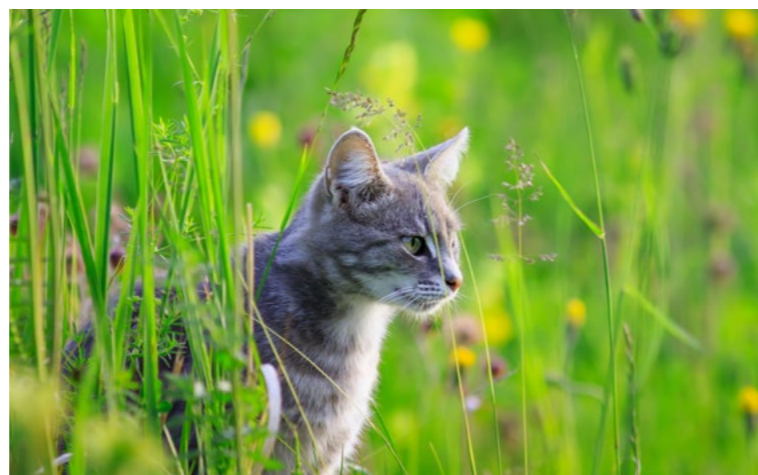
Dit artikel is niet alleen voor mensen die een kat of poes hebben. Die leren hun beestje hierdoor wel beter kennen. Maar ook de kattenhaters moeten dit lezen want dan begrijpen ze hun eigen boosheid beter. En misschien stemt deze wetenschappelijke kennis hen milder.

Hoe ver gaat een kat van huis?

Heb jij een kater in huis? Dan heeft hij een harem van ongeveer 3 of 4 poezen in zijn kernterritorium. Het watter? Gewoon het jachtgebied, en dat is voor een wilde kat ongeveer 100 bij 100 meter. Voor de huispoes is het huis en de tuin de kern van het jachtterrein en daaromheen een aantal straten. De kater loopt wat verder weg van huis dan de poes, want die blijft dichterbij de kern van het jachtterrein. Die kern is het huis en dat weet je zeker wanneer hij of zij de jachtbuit bij jou in de kamer neerlegt: muizen, vogels en ander gevangen wild.

Waarom slapen katten veel?

Waarom slaapt een kat eigenlijk zoveel – ja ongeveer 16 tot 18 uur op een dag? (In ieder geval heeft een kat geen besef van tijd). Hij/zij moet veel energie overhouden voor de jacht. Dat instinct is nog lang niet uit de huiskat gefokt. Iedere poes heeft een eigen jachtterrein, waarin ze de ander niet duldt. Slim zijn poezen wel, want om te voorkomen dat hun kittens door een kater worden doodgebeten, laten ze zich door zoveel mogelijk katers dekken. Die zullen dus denken dat het hun nageslacht is en zullen hun dus niet doodbijten. In de jacht zijn katten zeer succesvol. In een stad met een park scoren ze een derde van de honderd achternagezeten prooien. Groeit de kat op in een meer open dorpse omgeving dan scoort hij zo'n 70% van de prooien. Gewoon omdat hij zich dan beter kan verstoppen als hij de prooi besluit.

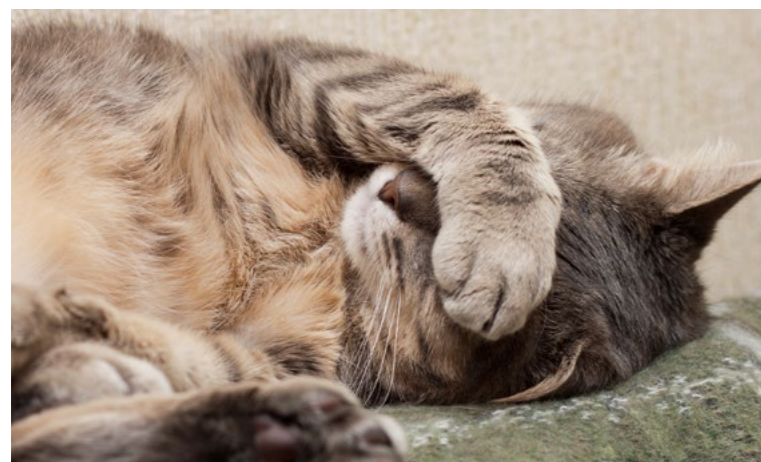
Kat bedreigt 370 diersoorten

In 2019 heeft de universiteit van Tilburg een onderzoek gedaan naar het effect van de jacht van de huiskat. Dat is schokkend, want door die jacht worden 370 diersoorten bedreigd in hun voortbestaan. Jaarlijks doden katten ongeveer (na fact checking) ongeveer 80 miljoen dieren. Op sommige plekken in Nederland is dat rampzalig, bijvoorbeeld op de Waddeneilanden. Op Schiermonnikoog doden de daar 50 levende huiskatten ongeveer 6000 vogels per jaar. Het aantal katten in Nederland dat een baasje heeft wordt geschat op ongeveer 3,5 miljoen en dan zijn er nog zo'n 1,5 miljoen wilde katten. Hun enige natuurlijke vijand is de auto. Diverse vogelsoorten worden met uitsterven bedreigd door de huiskat en de wilde kat.

Vogels zien katten graag als Rembrandt verkleed

Maak van je kat een Rembrandt

Het zou al veel schelen, wanneer eigenaren hun luie slapende kat 's nachts binnen zouden houden in het vogelbroedseizoen, zo van half april tot half juli. Een oudere kat heeft niet meer zoveel zin in de jacht, dus die zou je wat makkelijker naar buiten kunnen laten gaan dan jonge katten, die strak staan door hun jachtinstinct. En wat eigenaren vaak niet weten, is het feit dat als ze per dag zo'n 10 tot 15 minuten met hun kat spelen (balletjes, veertjes, propjes, nepmuizen en dat alles aan een stok met een touwtje) hun jachtimpuls buiten met zo'n 25% afneemt. Ook het eten moet worden aangepast: geen plantaardig voedsel maar veel vlees. Dierlijke eiwitten laten het jachtinstinct zakken. Tevens is een fluorescerende halsband met een belletje een vereiste. Nog beter is een soort multi gekleurde (vooral

veel ultraviolet want dat zien vogels heel goed) kattenkraag. Hij lijkt dan zo uit de tijd van Rembrandt te komen. Katten zijn niet zo slim als olifanten. Olifanten smeren hun enorme koebel dicht met modder zodat ze toch ongemerkt de akkers leeg kunnen roven. Wel zijn katten zo slim om hun jachttechniek aan te passen, wanneer ze een belletje om hebben. Ze maken zo min mogelijk bewegingen tot de fatale sprong. En eigenlijk zou het kattenkraagje moeten worden geparfumeerd, want dan zijn reptielen en amfibieën ook beschermd tegen de roofzuchtige viervoeter.

De kat en zijn drollen

Katten houden meestal niet van elkaar. Ze weten precies van elkaar wanneer en waar een collegakat de nacht in gaat. Dan blijven zij lekker binnen op de bank hangen. Katten doen dat door middel van geursporen. Ze sproeien of ze schuren met kop of poten ergens langs. Vervelender is dat ze de grenzen van hun jachtgebied afbaken met grote stinkende drollen. Die begraven ze dus expres niet!

Ze begraven ze wel in eigen huis en tuin, want dat is hun kernjachtterrein, waar ze veilig zijn en wat ze dus niet met geursporen bezoedelen. Nou, niet helemaal waar: een kater doet het heel soms ook in huis en in de tuin. Dat komt, omdat hij met zoveel mogelijk poezen wil paren en een grondige hekel heeft aan andere katten. Gevechten zijn dan ook niet te vermijden. Castreren is dus de enige remedie.

Zijn katten pacifisten? Heb er maar oog voor!

Waarom vechten katten weinig?

Katten lijken heel vredelievend, want echt vechten zie je ze weinig, toch? Nou nee. Hun hoektanden zijn in verhouding erg lang en zijn dodelijke wapens. Ze kunnen elkaar in één beet doodbijten. Veel katten nemen dan ook geen risico. Zeker omdat ze hun kop willen beschermen, want hun ogen zijn heel bol en liggen niet diep in hun kassen. In een gevecht of aanrijding met een auto verliezen ze dus gemakkelijk een oog. Dat is anders dan bij honden. Katten zijn eigenlijk nog maar kort door de mens in huis genomen. De hond is inmiddels al eeuwen gefokt op vriendelijkheid en goede omgang met mensen. Voor katten geldt dat nog maar heel recent. De hond leerde de mens ongeveer 15.000 jaar voor Christus kennen en de kat nog maar 7000 jaar. Daarom mag worden aangenomen dat de kat niet van mensen houdt, want dat heeft hij nog helemaal niet geleerd. Hij vindt huis en tuin het meest belangrijke. Instinct hè.

Wat zeggen katten tegen je

Gelukkig kunnen we de kattentaal een beetje leren begrijpen. Met de geurklier in hun wang laten ze in het voorbijgaan met een andere kat of mens weten dat ze vriendelijk gezind zijn. Wanneer een kat met rechtopstaande staart naar je komt toegelopen, is dat een teken dat hij vrede met je wil sluiten. Twee met elkaar verwante katten die elkaar likken (poetsen heet dat), bevestigen aan elkaar dat ze niet vijandig gezind zijn. Vermoedelijk zien katten de mens als soortgenoot, een oudere meer wijze kat, die je met respect en onderdanigheid tegemoet moet treden.

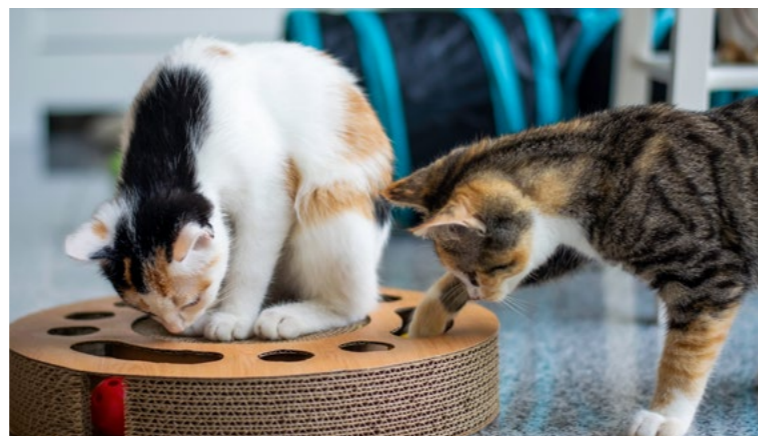
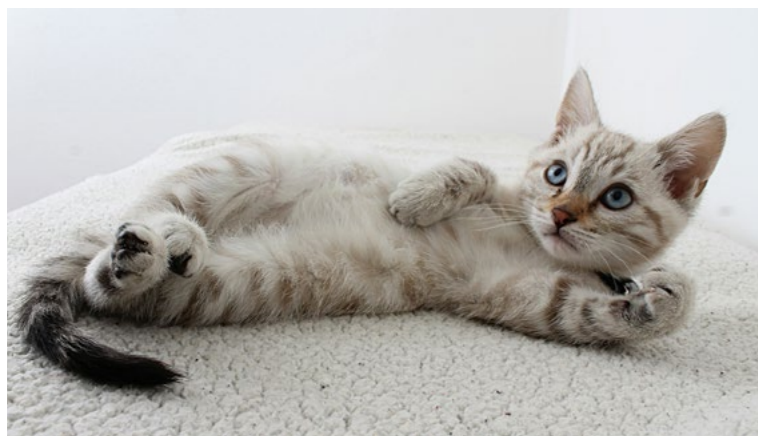
Recent onderzoek van pootgedrag toont aan dat bijna elke kat een voorkeur heeft voor of rechtspotig of linkspotig. Bij geen voorkeur slaan ze dan met rechts, dan met links. De kat die geen pootvoorkeur heeft zou neurotisch zijn, angstig, agressiever en minder gehoorzaam. De kat met of rechts of links voorkeur maakt vaker oogcontact met een mens, is vriendelijker en aanhankelijker.

De kat is niet gevaarlijk voor de mens

De mens heeft niet altijd van katten gehouden, ook al lijkt Egypte dat wél te bewijzen. In de middeleeuwen werden katten juist uitgerooid, omdat de beweerde dat ze van de duivel kwamen. Heksen hadden vaak katten als huisdier dus dat was geen goed teken. Heel gewoon was het om katten van hoge kerktorens te gooien of te verbranden boven een haardvuur want dat zou de boze geesten verdrijven. Lang kende de volkstraditie het katknuppelen. Een kat werd in een ton gestopt en dan werd er net zolang op de ton geslagen, totdat de kat dood was. Een Keltische traditie was om katten op de akkers levend te begraven. Dat zou vruchtbaarheid afdwingen.

En dan natuurlijk de hamvraag: waarom mogen katten alleen op straat en honden niet? Dat is simpel: honden zijn roedeldieren en als die alleen op straat zouden mogen, dan vormen ze zeer snel een groep honden en zo'n roedel levert weer gevaar op voor de mens. Katten zullen altijd alleen opereren en zijn dus nooit een gevaar voor de mens.

Waarom is er 's avonds ook niet een hondenluik?

Gevonden: zeer leuk vrijwilligerswerk!

Het zijn mijn lievelingsbloemen maar toch ga ik niet achter de geraniums zitten

Sinds januari ben ik met vervroegd pensioen. Tot die tijd heb ik 22 jaar fulltime, en met veel plezier, als officemanager bij een adviesbureau in Rotterdam gewerkt. Met mijn 64 jaar was ik natuurlijk veel te jong om "achter de geraniums te gaan zitten" hoewel het wel mijn lievelingsbloemen zijn! Ver vóór mijn pensionering was ik al aan het onderzoeken wat ik zou willen doen om onder de mensen te blijven.

Meerdere keren ben ik langs de bouwlocatie van het Hof van Kralingen bij metrostation Schenkel gefietst. Zou ik in de toekomst iets voor de bewoners kunnen betekenen en past werken in de zorg wel bij mij? In december heb ik de stoute schoenen aangetrokken en ben spontaan binnengelopen. Ik werd meteen enthousiast van het warme welkom en van het mooie interieur en de gezellige Brasserie. Terecht staat op hun website: "Deze nieuwe en moderne locatie is in mei 2023 geopend voor mensen met dementie en een lichamelijke beperking. Het is een veilige, warme en kleinschalige woonomgeving, waar intensieve verzorging, verpleging, begeleiding en behandeling wordt geboden. In Hof van Kralingen is altijd wel iets te beleven. In de huiskamers en op de gangen is veel aandacht besteed aan belangrijke elementen zoals geur, kleur en bewegingsruimte."

Wat ik nu doe, ontroert me vaak

Medio januari sprak ik met Elly Kamperman, Coördinator Informele Zorg Vrijwilligers. Zij gaf uitgebreid informatie over welk vrijwilligerswerk er allemaal is. Sinds eind januari help ik op de vrijdagmiddag bij de weekafsluiting in de gezellige Brasserie, samen met een team van vrijwilligers en een activiteitenbegeleidster.

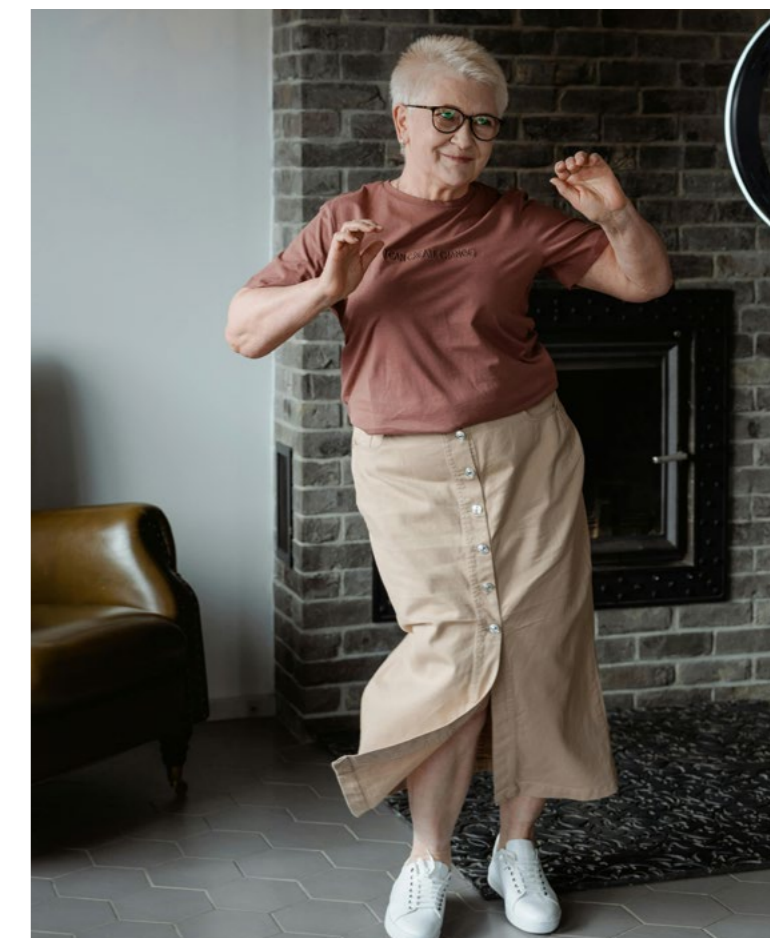
De activiteiten zijn legio: (Valentijns)kaarten maken, Delftsblauwe bordjes beschilderen (voor Koningsdag), spelletjesmiddag, maar ook een optreden van een zanger of klein orkest heb ik al meege maakt. De bewoners kijken er écht naar uit en beleven hier veel plezier aan. Muziek en dansen is ook mijn passie. Pas geleden stond ik met een bewoonster te swingen op het podium! De Rotterdamse humor en de oorlogsverhalen, alles is met een lach en een traan; het ontroert mij...

Het lijkt een cliché, maar ik krijg er veel voor terug. Het is zo fijn om je medemens een gezellige middag te bezorgen. Ben je terughoudend, omdat het dementerenden zijn? Dit hoeft geen dilemma te zijn, er zijn vele vormen van dementie en als vrijwilliger ben je geen verzorgende. Het gaat om dat kleine beetje aandacht waar ze zo enorm van genieten.

Door mijn positieve ervaring help ik nu ook met het ophalen van de bewoners om naar de mondhygiënist te gaan. Die is in een omgebouwde camper achter het verpleegtehuis, voor sommigen beter bekend als de "schooltandartsbus". De bewoners worden mede door mij in een speciale tandartsrolstoel opgehaald en weer teruggebracht. Zo ontzorgen wij de zorgprofessionals.

Meer weten over vrijwilligerswerk in Aafje Hof van Kralingen?

Mail of bel Elly Kamperman, elly.kamperman@aafje.nl of 06-1383 9758.

Zomerse dagen in de tuin

Terugblikkend op de lente van dit jaar zien we vooral veel koude wind en heel veel regen, met daartussen een enkel paretje van een zonnige, warmere dag, met de belofte van naar buiten kunnen. Beetje aanrommelend tussen het groen, hoofd leeg, maar toch ook weer vol met ideeën om er iets moois van te maken. Vaak met te hoog gespannen verwachting want nieuw jong groen wordt regelmatig belaagd door wat wij onterecht ongedierte noemen, zoals luizen, slakken en rupsen. Maar vergeet dan toch vooral niet dat die rupsen in een later stadium weer die prachtige, fladderende vlinders worden en dat die luizen weer het voedsel zijn voor lieveheersbeestjes, die we allemaal als kind zo leuk vonden.

De larven van de lieveheersbeestjes kunnen heel wat luizen verorberen voor zij weer transformeren in de ons welbekende rode kevertjes, vaak uitgebeeld op mokken, kaarten en t-shirts. Alleen van die alles beschadigende naaktslakken zie ik het nut nog niet voldoende. Toch is dat er zeker wel, want ze ruimen tuinafval op, maar zijn helaas vooral dol op onze jonge nieuwe plantjes. En dit jaar zijn ze met heel veel. Er zijn niet voldoende vijanden, zoals egels en kikkers om hun aantal binnen de perken te houden. In menige volkstuin zijn de slaplantjes na het zetten in een paar dagen al weer verdwenen. En de trots in menige tuin, de Salvia Amistad, met dieppaarse lipvormige bloemen, gaf bij ons dit voorjaar geen enkel teken van leven meer, tot we ontdekten dat er toch nog een aantal minuscuul kleine afgevreten stukjes stengel zichtbaar waren.

Crocsmia lucifer op achtergrond

Een grote doorzichtige glazen pot eroverheen kan misschien nog zijn redding worden. Natuurlijk zijn er wel bestrijdingsmiddelen in de handel, maar zijn die wel echt zo milieuvriendelijk en onschuldig als beweerd? Ik zal het zelf zeker niet gebruiken. Scherp materiaal rond de plant heeft slakken in onze tuin ook nog nooit tegen kunnen houden. Koperen ringen geven de slakken wanneer ze er overheen kruipen een klein elektrisch schokje, maar die zijn best prijzig en voor grote plantensporen ook niet de oplossing.

Het plakken van koperband om potten met planten is wel een goed idee. Er zijn ook tuiniers die zweren bij goedkoop bier in een pot tussen de planten. De slakken komen 's-nachts op de verleidelijke geur af en verdrinken er in als dronken droppies. Naar mijn mening toch het meest effectief, maar wel een hele klus is het handmatig verwijderen. Gewapend met een grote pot, handschoenen aan, want het slijm van de beestjes is heel lastig weer van je vingers af te krijgen. Zo net voor donker en vooral op een regenachtige dag komen de hongerige slakken uit hun schuilplaatsen, op weg naar het volgende feestmaal. Diervriendelijk is natuurlijk om ze daarna op een plek te droppen waar ze niet tot last zijn, zoals tussen het nog niet gemaaid groen in een wegberm.

Gelukkig vinden ze niet alle mooie tuinplanten lekker. Hemerocallis, of daglelie is dat minder voor ze en heeft heel vroeg in het voorjaar al fris groen blad. Als de rest van de tuin nog redelijk kaal oogt, zijn de flinke pollens met hun langwerpige blad al mooi aanwezig. En nu

Echinacea

begin van de zomer komen de stengels met iedere dag weer een schitterende bloem variërend in kleur van wit en citroengeel tot donker bruinrood. Daartussen zalm, eigeel, oranje. Echt een heel breed assortiment. Een erg sterke dankbare vaste plant, die heel goed tegen vorst kan en steeds breder uitgroeit. Worden ze te groot dan kunnen ze ook heel gemakkelijk worden gedeeld in het voorjaar in meerdere planten, zo kun je van een grote plant heel eenvoudig een groep van dezelfde planten maken.

Ook minder gevoelig voor slakken is de Crocsmia, een knolachtig gewas, de bekendste variant is de hoge felrode Lucifer, maar ook de lagere, meer bossige soorten met oranje of gele bloemen zijn stuk voor stuk de moeite waard. In geen enkele tuin mag de Echinacea ontbreken. Na de lange bloeitijd blijft het dikke hart van deze bloemen nog steeds decoratief. Helaas vinden de slakken hem dit jaar ook aantrekkelijk. Maar de Alchemilla mollis met de groen-gele bloemen is wel prima slakbestendig door zijn behaard blad. Op deze behaarde bladeren blijven lang na een regenbui de waterdruppels als kleine diamantjes op de bladeren liggen, wat deze planten dan heel fotogeniek maakt. Wanneer ze er na de bloei wat rommeliger uit gaan zien, zijn ze heel gemakkelijk flink terug te snoeien, waarna ze voor de rest van de zomer met nieuw blad een aantrekkelijke tuinplant blijven. Het is een gemakkelijke vaste plant, die goed met andere planten kan worden gecombineerd.

Ook heel waardevol in een bloemenborder zijn de Phloxen, lang-bloeiende vaste planten in wit, roze en paarse tinten, soms heel zacht en bescheiden van kleur, terwijl die met een felle kleur juist een blikvanger kunnen zijn. Jammer dat ze soms wel gevoelig zijn voor meeldauw, maar op de juiste plek en met een beetje geluk heb je er heel lang een fraaie plant aan. Geen vaste plant, maar wel een die zich door zaaien ieder jaar weer tussen de andere planten voegt, is juffertje-in-het-groen, Nigella, wit of zacht blauw. Na de bloei blijven de zaaddozen de plant heel lang sieren. Heb je ze in de tuin, vergeet dan vooral niet om die zaaddozen droog te bewaren om ze in ieder geval ook het volgende jaar weer te kunnen zaaien, dat lukt meestal prima, het kost niets en is ook weinig moeite, een klein kaal stukje grond is al voldoende. De Nigella komt ook vrijwel identiek terug, maar dat is niet met zaad van alle bloemen het geval. Onder andere bestuiving van de bloemen door insecten voor de zaadvorming kan bijvoorbeeld de bloemkleur van nieuwe zaailingen doen afwijken van de oorspronkelijke kleur.

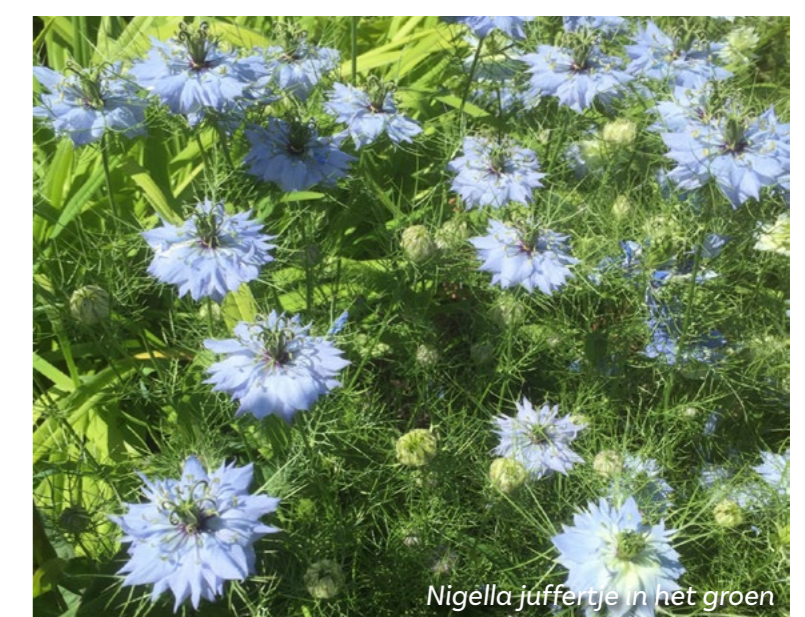
Maar wil je een nieuwe plant die exact dezelfde eigenschappen heeft, dan kan dat goed door stekken. Voor succes zijn daarbij wel een aantal belangrijke eisen. Zoek een gezonde scheut van de te stekken plant, liefst een nog niet bloeiende zijscheut. Knip die af en zorg er vooral voor dat hij niet kan indrogen. Dat kan door voor het knippen al een plastic zakje bij de hand te hebben om de stek kort in te bewaren. Het is ook belangrijk al een pot met goede grond te

hebben gevuld. Vaak wordt hier zaai- en stekgrond voor gebruikt. Om te veel verdamping via de bladeren van de stek tijdens het vormen van wortels te voorkomen, haal je eerst de onderste bladeren van de steel die zo'n twintig centimeter lang is en halveer je de bovenste vijf tot zeven bladeren. Tenslotte moet de onderkant van de stek nog een klein stukje met een scherp mes worden afgesneden en moet de stek dicht langs de potrand in de grond worden geplaatst.

Ook al klinkt dit allemaal misschien een beetje ingewikkeld, van drie tot vijf van deze stekken in een pot lukt het meestal wel om een aantal ervan een goed wortelgestel te laten ontwikkelen. Vooral de pot met stekken niet laten uitdrogen, verstandig dus om er een ruime plastic zak over te plaatsen. Van de door slakken nu van al zijn nieuwe groeischeuten ontdane Salvia Amistad heb ik op deze wijze vorige zomer in ieder geval een pot met zo'n nieuwe plant gekregen, zodat wanneer die noodoplossing met de glazen stolp er niet in slaagt om die mooie plant toch nog te redden, er in ieder geval een nakomeling van is.

Hemerocallis daglelie

Nigella juffertje in het groen

Het geheim van een ingezonden brief

Hoe vaak overkomt het je dat je een vreemde in de ogen kijkt en meteen een klik voelt? Hoe een vrouw al wandelend bij Vaals haar grote liefde misloopt.

Herkenbaar verhaal

Alle ingezonden brieven van lezers in tijdschriften als Libelle of Margriet hebben dit gemeenschappelijk: iedereen herkent het verhaal. Ieder mens kent dezelfde basale interesses, angsten etc. En daar gaan dat soort brieven over. Ze zijn een feest van herkenning. Na lezing van de ingezonden brieven heb je een goed gevoel of omdat je hetzelfde hebt meegemaakt of omdat je de angst herkent om dit ooit te moeten meemaken. Neem nu eens deze brief van een alleenstaande lezeres. "Ik kampeer met mijn dochtertjes in Limburg. Tijdens een wandeling in de buurt van Vaals lopen drie wandelaars mij tegemoet. Mijn blik kruist die van de achterste man en blijft hangen. Een fractie van een seconde vraag ik me af of ik iets zal zeggen. Mijn kinderen lopen samen tientallen meters voor mij uit. Hoe begin ik een gesprek met een wildvreemde wandelaar? Dan is het al te laat. Het aanspreekmoment is voorbij. Hij wandelt verder en ik ook. Hij kijkt om, net als ik – en dat gebeurt nog een, nee: twee keer. 'Wacht!', schreeuwt het binnen in mij, maar dat doen we geen van beiden."

Angst voor het onbekende

In bijna alle werelddelen hebben mensen de volgende twee grootste sociale angsten. De eerste is spreken in het openbaar en de tweede is het aanspreken van een volkomen vreemd iemand. De eerste laten we even voor wat het is. De tweede is interessant en de reden dat we die sociale angst hebben ontwikkeld, ligt in onze jeugd. Bijna alle ouders hebben hun kind ingepeperd, dat vreemden bedreigend zijn, dat het nooit met ze mee mogen gaan en dat het ze niet mag aanspreken. Als een vreemde ons als kind heeft aangesproken, moeten we dat aan onze ouders vertellen. Zij zeggen, dat je het goed gedaan hebt om niet met die vreemde te hebben gesproken maar om direct naar huis te gaan en het te vertellen.

Maar de tijden zijn veranderd. Je bent als volwassene een individu dat assertief moet zijn en durf moet hebben. Je mag geen muurbloempje zijn, dat stilletjes voor zich uitstaart, want dat is slecht voor de beeldvorming. En als je alleenstaand bent of je wil je vriendenkring vergroten of nieuwe klanten voor je business verwerven, dan moet je op vreemden durven afstappen. En....een gesprek beginnen!

Wat kunnen we leren van kappers?

Kappers zijn beroepsouwehoeren. Met elke klant start de kapper een praatje en hij weet het tot het betalen van de kapbeurt vol te houden. En het gesprek stelt de klant ook nog tevreden want niets zo erg als een klein uur stilte. Wat doet die kapper eigenlijk? Hij neemt het risico om te beginnen en wacht niet tot de ander begint.

Les 1:

Neem initiatief! Daarna weet de kapper door constant (open) vragen te stellen, het gesprek gaande te houden. Hij blijft de klant het idee geven dat het leven om hem gaat.

Les 2:

Neem verantwoordelijkheid! Jij bent verantwoordelijk voor het gesprek, niet die ander. Op zijn minst ben je samen verantwoordelijk. Let op: afschuiven naar de ander kan dus nooit. De kracht van het kappersgesprek is dat de klant werkelijk denkt, dat de kapper geïnteresseerd is in wat de klant vindt. En laat dat nu ook waar zijn. Elke kapper weet dat als hij een gespreksspelletje speelt, de klant dat voelt en met een onaangenaam gevoel de salon zal verlaten. Om nooit meer terug te komen.

Les 3:

Toon oprechte interesse. De kapper doet dat door de klant af en toe in de spiegel aan te kijken en door af en toe de knipbeurt te onderbreken om te laten zien dat het gesprek nu even belangrijker is dan het knippen. Ook varieert de kapper in zijn toon, af en toe harder of zachter, langzamer of sneller. Soms zwaait hij ter onderstreping van het gezegde met de föhn of de kam, alsof hij hiermee woorden onderstreept. Was de vrouw uit de bovenstaande ingezonden brief maar een kapster geweest, dan zat ze nu samen op de bank met die derde wandelaar.

***Kappers zijn
beroepsouwehoeren.
Leer daar eens van!***

Met a.i. je sollicitatiebrief schrijven?

Veel mensen kunnen in de verleiding komen om met Artificiële Intelligentie hun sollicitatiebrief te schrijven. Scheelt lekker veel tijd! Maar is het slim? Ja, dat is heel slim, maar met een aantal kanttekeningen. Hoe moet je ChatGPT gebruiken?

Zwarte doos: beoordeeld waarop?

Als sollicitant weet je nooit waarop het bedrijf je brief beoordeelt. Mogelijk dat het als een enorm voordeel wordt gezien, dat je nieuwe techniek durft te gebruiken en dat je de moed hebt om met a.i. te werken. Maar dan moet je wel eerlijk vermelden, dat je brief m.b.v. artificiële intelligentie geschreven is. Ik zou dat trouwens altijd vermelden in een sollicitatiebrief. Dat betekent dat je eerlijk bent en de boel niet wil belazeren. Sterker nog: ik zou twee brieven schrijven, één met a.i. en één gewoon, zoals jij dat met je hoofd doet. Beide brieven samen als geheel opsturen met de vermelding, dat één met a.i. en één zonder is geschreven. Hiermee laat je zien dat je niet lui bent en niet a.i. gebruikt enkel en alleen uit tijdsbesparing. Een ding is zeker: je zult opvallen met deze twee brieven!

Duidelijke opdracht (prompt) voor a.i.

Meestal blijkt, wanneer je a.i. heel duidelijke opdrachten geeft, de brief rijker te zijn aan gegevens over het bedrijf. Jij kunt nooit zoveel vinden als a.i. Maar je moet alle feiten en details wel goed checken of het wel over hetzelfde bedrijf gaat en of de informatie wel betrouwbaar is. Daar gaat je tijdwinst. Ook blijken a.i. teksten kortere (dus leesbaardere) zinnen te bevatten; er staan geen verkleinwoorden in; er staan geen taalfouten in (99%); het taalgebruik is zakelijker met a.i. Het gevaar is wel weer dat a.i. veel te generieke, algemene zinnen schrijft.

Wat kan ChatGPT niet?

De persoonlijke reden om bij dit bedrijf te solliciteren, kan a.i. niet invullen. Tevens is a.i. niet geschikt om de persoonlijke noot in de brief te krijgen. Juist een sollicitatiebrief is ook een spiegel, waarin jij je persoonlijkheid aan je toekomstige werkgever toont.

Ook voor het bedrijf kan a.i. contraproductief zijn. Je kunt de brieven laten selecteren met behulp van signaalwoorden die het bedrijf vaststelt. Maar a.i. kan ook een diarreë van dezelfde soort personen uit de ingezonden stukken halen. Dat gaat ten koste van de creativiteit en diversiteit van een team.

Om op te vallen in de berg aan brieven moet je creatiever zijn dan anderen. Dat is niet echt heel moeilijk, maar je moet er wel over nadenken. Is er in jouw verleden en familie een haakje naar de functie en het bedrijf? "Als kind verzamelde ik Dinky Toys en grappig genoeg ook juist van uw automerk!". Of kijk eens naar de specifieke bedrijfskleur en het logo. Kun je iets schrijven over de kleur van het bedrijf? Is het je lievelingskleur? Kan je brief in de kleuren van het bedrijf geschreven worden?

Helpen Dinky-Toys je aan een baan?

Ook de vorm van de brief kan erg opvallen. Zo adviseerde ik een student van mij, die bij een platenfirma wilde gaan werken, om elke dag (gedurende een week) een grammofoonplaat in te leveren met daarop zijn motivaties en inspiraties voor de bedrijfstak en het bedrijf. Op elke LP (papier geplakt over de cirkel in het centrum van een LP) de aankondiging, wanneer de sollicitatiebrief op de mat zou vallen.

Wat is nog meer mogelijk met a.i.?

Je kunt met a.i. ook je sollicitatiegesprek voorbereiden. Wat voor soort vragen kun je verwachten. Je kunt ook met a.i. je carrière plannen: waar wil je heen met je leven en welke opleidingen en cursussen zijn handig voor je. Dat geeft mooi materiaal in je sollicitatiegesprek! Tevens kun je a.i. eens een curriculum vitae laten maken. Is dat beter dan dat van jou?

**Met Artificiële Intelligentie
je sollicitatiegesprek
voorbereiden**

Heilige bomen, gisteren en vandaag

Boomverering is erg oud en kent vele uitingsvormen. Overal in Nederland staan ze nog, kijk maar naar de foto's. Hier leer je de betekenis van zulke bomen kennen.

Boomverering nu en vroeger

De jurist Bas Visser helpt de Bomenstichting bij rechtszaken als bomen verdedigd moeten worden. Tevens noemt hij zichzelf druïde en heeft hij een innige spirituele band met bomen. Tegenwoordig vinden veel mensen dat niet meer vreemd. De boswachter Wohlleben openbaarde in zijn boek 'Het verborgen leven van bomen', wat bomen voelen en hoe ze met elkaar praten. Ik besprak het boek in de oude Prinsenlandkrant. [1] In een zoektocht naar een nieuwe relatie met de natuur plaatst Sanne Bloemink een hoofdstuk met de titel 'Het bos dat denkt', waarin ze uitlegt hoe men zich kan voorstellen hoe een boom of plant denkt en voelt. [2] In het Kröller-Müller Museum is nu prachtig werk te zien van Eija-Liisa Ahtila, waarin ze de betovering en spiritualiteit van bos, bomen en paddestoelen toont. In de hele wereld vereren mensen nog steeds bomen, zoals in Turkije bij het volksfeest Hidirellez met overal in het land wensbomen, volgehangen met briefjes. Ook in Nederland staat een koortsboom (Overasselt in Gelderland), die volhangt met wensdoekjes om genezing af te smeken. Realiseer je, dat elk jaar nabestaanden van de slachtoffers van de Bijlmerramp samenkomen bij 'de boom die alles zag'. In India bidden dagelijks gelovigen en monniken onder de in het boeddhisme heilige Bodhiboom. Zij smeken verlichting af.

Natuur- en specifiek boomverering is erg oud. De antropoloog J.G. Frazer weidt in zijn boek 'De gouden tak' hoofdstuk 9, 10 en 15 uit over de boom- en specifiek eikverering. "Hoe serieus die verering in vroeger tijd was kunnen we opmaken uit de draconische straf die

door de oude Germaanse wetten werd opgelegd aan degenen die het waagde de schors van een staande boom te verwijderen: de navel van de schuldige moest worden uitgesneden en op de plek waar hij de boomschors had verwijderd worden vastgespijkerd; dan moest de schuldige om de boom lopen tot zijn darmen om de boom waren gewikkeld." [3]

Heidense volksgebruiken

De Belgische professor in de volkskunst en -cultuur Marcel De Cleene heeft dit jaar een spectaculair boek gepubliceerd. Hierin toont hij aan dat ongekend veel oude volksgebruiken tot op de dag van vandaag nog steeds voortleven. Vaak weten we de oorsprong niet meer van gebruiken en hun verhalen, omdat de christelijke kerk die goddeloze gebruiken heeft gekerstend. Zo is de kerstboom ontstaan van zijn oorspronkelijke betekenis door deze boom met de geboorte van Christus te verbinden. Het sinterklaasfeest was ooit een oud seksfeest, maar door de goedheiligman te verbinden aan een kinderfeest, dat niet meer op straat maar binnenskamers in huis gevierd werd, konden de seksuele escapades verborgen worden. [4] Cleene legt uit hoe de namen van onze dagen en maanden eigenlijk van heidense komaf zijn. En in 150 pagina's behandelt hij elke christelijke feestdag en beschrijft hij haarfijn wat de heidense elementen zijn, die gekerstend zijn. Zijn boek van 300 pagina's is een geordend feest om te lezen. Telkens kleine stukjes; verbaas je en leg het even weg tot de dag van morgen. Bijna alles zal nieuw zijn voor de lezer. De diepgang is bewonderenswaardig.

Sinterklaasfeest is oud seksfeest

Welke heilige bomen zijn er?

1: de wereldboom of wereldas

Dit is de boom die hemel en aarde verbindt. De wortels gaan direct diep naar het binnenste der aarde en de stam wijst recht naar de hemel. Deze boom draagt het leven van allen. Lees op blz.48 en 49 de verhalen, o.a. over de wijsheidskraaien Huginn en Muninn. Daarna begrijpt u beter wat er wordt bedoeld met 'tegen heug en meug iets opeten'.

2: de omgekeerde boom

Deze boom is de kosmos: zijn wortels reiken tot in de hemel en die zuigen de kosmische energie op en penetreert die met zijn kruin in de aarde. Het gaffelkruis waarop Christus nog weleens gespijkerd wordt, kun worden gezien als levende omgekeerde boom. Ook het runenteken staat voor leven Υ en in het ban-de-bom-teken uit de jaren 60tig/70tig staat het omgekeerde kruis voor dood $\perp$.

3: de levensboom

Deze boom geeft het eeuwige leven, wanneer je zijn vruchten eet. In de meeste culturen (ook de joodse) staat er naast deze levensboom ook een boom van goed en kwaad. Wanneer je hiervan de vruchten eet, zal je dood gaan en leer je het einde van het leven kennen. De Bijbel begint en eindigt met een levensboom (Genesis 2:9, 3:22,24 + Openbaring 2:7, 22:2,14).

Voorals in Twente ziet men in muurankers, snijramen, bovenlichten in deuren, soms in bliksemafleiders en gevelspitstekens vaak nog een gestileerde levensboom.

4: de meiboom of liefdesboom

Deze boom wordt opgezet ter verwelcoming van de lente. Het gaat hier om een vruchtbaarheidsfeest. In veel dorpen worden takken voor de deur van een meisje gestoken om aan te geven dat ze door iemand erg gewild is. Soms ook met een ondertoon: een dennentak voor de deur in een hoop mest gestoken, betekent dat de liefde nog niet dood is, maar wel voeding nodig heeft.

5: de orakelboom, voorspellerboom

Omdat bomen contact met de goden hebben, kunnen ze voorspellingen doen. Een beuk in de herfst met veel nootjes kan duiden op een heftige winter of een jaar met veel muizen. Trouwlustige meisjes schudden tijdens de Sint-Andriessnacht op 30 november aan bijvoorbeeld een appelboom (alleen als een hond blaft) om te zien in welke richting hun toekomstige partner gevonden kan worden.

6: de boom als link met de mens

Er zijn oude mythen waarin bijvoorbeeld de ziel van een terdoodveroordeelde in een boom ging huizen. In Duitsland is bijvoorbeeld de hazelaar een vrouw en de vlier is een man (Herr Holunder). In het Oude Testament klappen bomen in hun handen (Jesaja 55:12).

Bij de Asmat uit Westelijk Nieuw-Guinea bezaten bomen een menselijke ziel. Bomen waren de bron van leven.

Bij andere volkeren in India kunnen bomen de mythische voorouder zijn van een stam. Zij kunnen vruchtbaarheid schenken door een huwelijk tussen een vrouw en de boom.

Oisterwijk maria etagelinde

7: de politiek-sociale boom of de familiestamboom

Zo is de boom van Jesse (Isaï) de mystieke stamboom van Jezus. Veel families geven hun geschiedenis weer in een stamboom, voorouders onder bij de wortels en hoe dichter bij het hier en nu, hoe hoger de namen in de takken staan afgedrukt.

In bijna alle oude dorpen staat wel een boom, vaak een etagelinde, waarbij de laatste dorpsroddels verteld worden. Soms legde men planken in de boom, zodat een klein orkestje in de avond kon spelen met de dorpsbewoners daaronder.

Yde spijkerboomen

8: de gerechtsboom of gerichtboom

In veel dorpsgeschiedenissen lezen we over de vierschaar (de rechtbank), die onder een bepaalde boom gehouden werd. Zo werden er begin 18de eeuw onder de 'dikke eik' in Lummen (Belgisch Limburg) terdoodveroordeelden nog terechtgesteld. In Luik heette de rechtspraak lange tijd 'gerecht onder de iep'.

9: magische bomen, o.a. in sprookjes, geneeskunst en kinderboemen

De mooiste magische bomen worden besproken in sprookjes of mythen. De Heksenboom in het volgende nummer van RIJK is hier een mooi voorbeeld van. In Hoog-Soeren was een holle boom nog de woonplaats van een witwief, een witte geestverschijning in de avond. Andere bomen waren beroemd om hun Mariaverschijning (kapelletjesbomen). Soms konden meisjes onder het Mariabeeld spijkers in de boom slaan om hun ex-minnaars te 'vernagelen' (vervloeking met de dood tot gevolg).

Dan waren er ook nog de genezende bomen, waarin men lapjes hing of spijkers ter bevordering van de genezing in de stam sloeg (de eerder genoemde spijkerbomen in in Drenthe).

Spang capelle oorlogs weesboom

10: De omstandigheidsboom

Bij bepaalde gelegenheden werd er een boom geplant, ter herinnering aan iets. Zo is er de vrijheidsboom ter herinnering aan een gewonnen veldslag. Ook zijn er lotsbomen die een meer persoonlijk karakter hebben. Zo plantten Diana Spencer en Charles en hun kinderen herinneringsbomen. Dat kan gaan om een geboorte of een huwelijk of zelfs de dood van iemand.

Belangrijk waren ook de scheidsbomen, die aan de grens van iets werden geplant. Zo konden bewoners uit het ene dorp zien waar de grens van het andere dorp begon. Op gerooide akkers werden vrijtakken geplaatst, waarmee de boer aangaf zijn land nog even voor zichzelf te willen hebben. Schaapherders en koewachters mochten er dan niet hun kudde laten grazen.

Hier stopt het verhaal van Marcel de Cleene. Mijn advies is dit boek aan te schaffen, want het is een kostbare schat aan verhalen over onze oude volksgebruiken.

Heb je buikpijn, sla een spijker in een Ydense boom

Laren dikste eik van Nederland

Arnhem de 3 poortwachters

Meerveldhoven olv ter eik

Woudrichem bakenboom

Dit artikel is gebaseerd op de volgende bronnen:
 [1]= <https://www.rikroelfzema.nl/wp-content/uploads/2019/11/017-2016-06-bomen.pdf>
 [2]= De wilde wereld (een nieuwe relatie met de natuur), Sanne Bloemink (2020)
 [3]= De Gouden Tak (over mythen, magie en religie), J.G. Frazer (1890, 1915, 2002), blz.152
 [4]= <https://www.rikroelfzema.nl/wp-content/uploads/2019/11/006-2013-12-sinterklaasverhaal.pdf>

Heidens (volksgebruiken vandaag met sporen van voorchristelijke tradities), Marcel de Cleene (2024)
 Uitgeverij Sterck & De Vreese
 isbn: 978 94 647 11158 • 29,90 euro

Dank aan Janssen/Pers Rotatiedruk

één zo'n rol is RIJK

in de inktverdeling wordt op een groot scherm met drukknoppen het inktproces steeds bijgestuurd. De kwaliteit blijft zo van een constant niveau. De eerste RIJK verschilt niet van de laatste en alles er tussenin. Het is ontroerend om te zien hoeveel zorg de RIJK krijg. "Net zoveel aandacht als de Allerhande, die hier ook gedrukt wordt", zegt Maikel.

Heel blij met onze drukker!

De rondleiding door de drukkerij is imponerend. Met alle respect voor onze oude drukker van de Prinsenlandkrant, maar tegen Janssen/Pers Rotatiedruk in Gennep leg je het af. Het was te ver om naar Leeuwarden te gaan, dus in een telefoongesprek heb ik na 33 jaar onze samenwerking beëindigd. Voelde gek. En wat ook gek voelde, was de warmte waarmee wij ontvangen werden als nieuwe klant. Cas en Maikel zijn ons aanspreekpunt samen met een zeer geduldige

Op schoolreisje naar een geboorte. Best raar eigenlijk

mevrouw van de technische ontwerpafdeling voor ons ontwerp. Ze hebben ons gedragen en alle zekerheid gegeven die wij, en vooral ik als totaal groentje-hoofdredacteur, absoluut nodig hebben. Het klinkt gek maar laat bij Janssen/Pers Rotatiedruk in Gennep je drukwerk drukken, daar word je rustiger en beter van. Kijk maar naar dit tweede én dikkere nummer!

Als een klein kind zo blij

Het is een waanzinnig gek gevoel de RIJK gedrukt te zien worden. Aardig dat ik bij het drukken aanwezig mocht zijn. En ja, dat voelt een beetje als bij een geboorte. Een zware cadans gaat door de fabriekshal waar één van de persen staat. Huizen hoog is zo'n pers én lang én met meters lange loopbanden én hier en daar weer een machine in een kast, waar de kranten geteld én omgedraaid worden én met twee plasticbanden omspannen tot bundels worden gemaakt én om als bundel uiteindelijk te eindigen in een soort grote kast, waar de bundels keurig worden opgestapeld op een pallet én dat was ook weer machinaal passen en meten om er een mooie stapel van te maken. Die pallet is 640 kilo én hoog. Voelt u de opwindung: én én én én én! Het is als een schoolreisje: slecht geslapen en vroeg wakker. Dan in de auto naar Gennep.

Met zorg en liefde drukken

Het hele drukproces duurt 60 minuten en dan staat er aan het eind een pallet met 10.000 exemplaren. Vijftien minuten duurt het opstartproces en dan komt de druk op de knop en gaat de pers draaien. Moeiteloos lijkt alles te gaan maar dat is een illusie. Een half uur van tevoren aanwezig zijn en zien hoe het personeel bezig is met het afronden van de vorige klus, bouwt de spanning al op. Dan is RIJK aan de beurt. Als de pers loopt, zijn er continu twee personeelsleden die het drukproces monitoren. Telkens halen ze van de lopende band een exemplaar van de RIJK, dat vervolgens met een loep wordt onderzocht. Bij elke geconstateerde onregelmatigheid

De architect als handelaar in niets

Dat er veel mooie Rotterdamse gebouwen verdwenen zijn, daarvan kun je de Duitsers de schuld geven. Maar die wrange grap kun je niet maken over Capelle a/d IJssel. Zij gooien bijzondere bouwwerken zelf plat. Voor antroposofisch georiënteerde architectuur in deze regio, kunnen we binnenkort alleen nog maar naar Prinsenland.

Afbreken wat uniek is

De architect Joan Risseeuw ontwierp de Vrije Hogeschool in Driebergen en in Prinsenland de Rudolf Steinerbasisschool aan de Michelangelostraat 375. Beiden zijn een voorbeeld van 'antroposofisch' geïnspireerde architectuur. Omdat in buurgemeente Capelle daarvan een heel mooi voorbeeld staat, bespreken we dat hier. Temeer omdat het binnenkort wordt afgebroken: het ING-gebouw tegenover het winkelcentrum De Koperwiek aan de Kerklaan. Het is onbelangrijk of je het mooi of lelijk vindt, het is een zeer belangrijk tijdsdocument. En zoveel architectonisch belangrijke gebouwen hebben Capelle en onze drie woonwijken niet. Het gebouw uit 1994 is van architect Max van Huut, partner van de in 1999 overleden architect Ton Alberts.

Architect Alberts: organisch bouwen

Na een vier jaar durende zware ziekteperiode door TBC, veranderde Alberts zijn visie op architectuur. Hij werd in de zeventiger jaren van de vorige eeuw de godfather van de organische architectuur, in navolging van bekende voorgangers als Frank Lloyd Wright, Erich Mendelsohn en Bruno Taut. In collegiale kring wordt die opvatting met de term 'organisch bouwen' of ook wel 'antroposofisch geïnspireerde bouwkunst' aangeduid. Ook al was Alberts een enorme fan van de antroposofische filosoof en architect Rudolf Steiner (1861-1925), die in het Zwitserse Domach zijn theater en conferentieruimte het Goetheanum bouwde, met zijn waanzinnige Heizhaus (kachelhuis) en ander bijgebouwen (KIJK OP GOOGLE!!), een antroposoof noemde hij zich niet, meer een boeddhist (net als Max van Huut overigens).

Kenmerken van het organisch bouwen

De bouwstijl van Alberts en Van Huut kenmerkt zich door gebruik van natuurlijke materialen, zacht kleurgebruik, ambachtelijke bouw, vaak de maatvoering vanuit de gulden snede (verhoudingen voelen natuurlijk aan en veel varianten op de vijfhoek, bijvoorbeeld in de ramen) en op de natuur terug te voeren vormen. Het ontwerp en de bouw geschieden in nauw overleg met de toekomstige gebruikers en de bouwers. Liefde is wat de groepen verbindt en wat het uitgangspunt is van het ontwerp. Liefde is de meest efficiënte benadering van problemen waarvoor een bouwkundig ontwerp zich altijd gesteld ziet. [1] Was, zo stelt Alberts in Prana, de oude architectuur autoritair, omdat ze de kijker dwingt om vanuit één kijkrichting de ruimte te benaderen (bijv. het binnenlopen van een kathedraal dwingt om onmiddellijk omhoog te kijken etc.), de nieuwe tijd dient architectuur veelzijdig te maken, zodat de kijker telkens nieuwe gezichtshoeken krijgt en onverwachte perspectieven zich openbaren.

Zo rijgen tien kantoorstorens van het hoofdkantoor van de toenmalige NMB Postbank in Amsterdam zich aaneen door een interne straat met winkeltjes, restaurants en andere onverwachte verblijfplekken en binnentuinen. Telkens heeft de wandelaar een onverwachte spannende kijkervaring. Zelf schrijft hij over deze interne straat: "waar iedereen doorheen loopt. Daar zie je eigenlijk nooit iemand rennen; mensen voelen zich er heel ontspannen en niemand heeft haast. Zelfs als iemand een nare vergadering heeft gehad en door de interne straat terugloopt naar zijn werkplek, raakt hij dat nare gevoel even kwijt (...). Het is inderdaad alsof je daar een wandeling door het bos maakt, of liever: een wandeling door organische architectuur". [2]

Oude architectuur is autoritair

Architectuur van Alberts is als een theepot

bijvoorbeeld 20 jaar oude lindebomen, met behulp van helicopters, dat weer wel.

Onbekend maakt onbemind

Over het gebouw van Van Huut in Capelle zal vast even veel te vertellen zijn als over alle andere gebouwen. Maar helaas staat er weinig op internet of op de site van de architect zelf. Ook de gemeente Capelle maakt geen melding van het gebouw m.b.t. de architecturale waarde. Het gebouw betekent voor de gemeenteraad van Capelle en de Leidse vastgoedontwikkelaar HIG blijkbaar niets. En dit niets is totaal niet het niets wat architect Ton Alberts bedoelt met het 'niets' uit de titel van dit verhaal. Afbraak is een schande en zal over enkele decennia diep betreurd worden. Historische schoonheid is kwetsbaar en onvervangbaar.

Blijf kijken naar de details van het gebouw van de basisschool aan de Michelangelostraat 375!

Dit artikel is gebaseerd op de volgende bronnen:

- [1]= Ruimte in de architectuur van de nieuwe tijd, in: Prana 55, voorjaar 1989, blz.89-92
- [2]= Een organische bouwwerk (architectuur en spiritualiteit), Ton Alberts (1990), blz.77-78
- [3]= over Louis le Roy schreef ik eerder in de Prinsenlandkrant: <https://www.rikroelfzema.nl/wp-content/uploads/2019/11/010-2014-12-eco-kathedraal.pdf> (www.rikroelfzema.nl, klik op 'over mijn publicaties' en dan: 2014-12-01 stadsecologie: ecohathedraal van le roy)

Yin en yang in een gebouw

Alberts en Van Huut hanteren integratie en intuïtie als kernbegrippen in hun ontwerpen. Door intuïtie bewust toe te laten in het ontwerpproces, zal het toeval je toevallen. Zo heeft de interne straat, die ze in meerdere gebouwen bedacht hebben, geen galm en echo. Het geluid is er onwaarschijnlijk mooi. Toeval dat intuïtief is afgedwongen. Onder integratie verstaan ze een soort yin (= het vrouwelijke) en yang (= het mannelijke) in de ruimte, die vorm krijgt, gelijk een theepot: gemaakt van ijzer als begrenzingsmateriaal (=het mannelijke) met daardoor een holle ruimte, waarin de thee zijn plaats kan krijgen (=het vrouwelijke). Dat is de essentie van architectuur, het plaatsen van bouwmassa rondom de leegte, waardoor een nieuwe ruimte ontstaat en dit verklaart de titel van dit verhaal. En om die ruimte gaat het, niet om de bouwmassa.

In de oude architectuur gaat het om muren, wanden, deuren, plafonds op een zo efficiënte manier te plaatsen. Maar al die harde (recht)hoekige, op functionaliteit gebaseerde, bouwmassa drijft ons als mens onbewust naar nog meer rationaliteit en kille techniek. Niet voor niets werkten de architecten vaak samen met de tuinarchitecten Louis le Roy en later met Jørn Copijn. [3] In hun werk was rechtlijnigheid taboe en was er slechts de organische lijn van de natuur. Op parkeergarages legden Alberts en Van Huut daktuinen aan, waarin gewandeld kon worden. In die daktuinen plaatsten ze

Word een nog leukere opa of oma of vader of moeder!

Kinderen en kleuters vinden spelletjes spelen het leukste dat er is. Geef ze eens een raadsel op of doe 'gieren van het lachen spelletjes'. Hier volgen een paar kleine korte niets kostende spelletjes.

Spel 5:

Wat ben jij toch weer slim.....als je het trucje weet natuurlijk! Opdracht: pak de punten van een theedoek op met je linker- en rechterhand. Je hebt nu links en rechts een punt vast. Kan je nu een knoop in de theedoek leggen zonder dat je links en rechts de punt loslaat? Altijd zit een arm in de knoop vast! En laat je (klein) kind even zweten hè, weer opnieuw en opnieuw. Spreek je verbazing uit, want het is zo gemakkelijk! Jou lukt het altijd in één keer. Gek hè.

Oplossing: doe je handen stevig over elkaar en pak nu in elke hand een punt van de theedoek. Doe je handen nu rustig van elkaar en zie hoe de knoop zich vormt!

Spel 6:

"Zeg eens heel snel: auto – auto- auto- auto". Nee, dat kan sneller! Nog een keer: auto –auto – auto –auto. Moeder of Oma kan dit veeeeeeel sneller: VVVVRRRROEM! "Zeg eens heel snel: trein – trein –trein – trein". Kan sneller! GUUS MEEUWIS, nee sorry: kedeng kedeng. Kan ook met een naaimachine: RrrrrrrRrrrrrrr Of een motorbootje of een vliegtuig. Veel plezier.

Spel 7:

Mooi woordspel dat ook nog veel nadenken vereist. Schrijf op een vel papier van boven naar beneden de letters van een woord. Op enige afstand in omgekeerde volgorde hetzelfde woord (voorbeeld 1)

Voorbeeld 1:

T S
A A
S T

Voorbeeld 2:

T amari S (merk schoen = 5p)
A merik A (5 letters = 5 p)
S in T (2 letter = 2 punten)

Welke woorden beginnen met die letter en eindigen met die letter? Zoek een zo groot mogelijk woord want elke letter die je er tussen weet te krijgen, is een punt! (voorbeeld 2). Merknamen, aardrijkskundige namen, voornamen...alles wat als woord bestaat levert punten op. Hoe groter het woord hoe meer punten!

Spel 8:

Wil een (klein)kind een euro verdienen, enkel en alleen door tot tien te tellen? Ik denk het zelf van niet maar probeer het eens. Je legt drie euro munten op tafel. "Dit moet je doen", zeg je dan. Je pakt één voor één de munten van tafel en telt 1, 2 en 3. Daarna leg je ze weer op tafel en zegt: 4, 5 en 6. Dan pak je twee munten op: 7 en 8 en commandeert: "één laten liggen!" Dan leg je met triomf de twee euromunten in je hand op tafel met de uitroep: 9 en 10. Simpel toch! Pak de drie munten van tafel en geef die in de hand van je (klein)kind. Zeg: "makkelijk, nu jij".

Je (klein)kind zal nu de munten een voor een op tafel leggen: 1, 2 en 3. Het pakt ze weer op: 4, 5 en 6. Dan wordt het ingewikkeld: hoe zit het nu met die 1 laten liggen en hoe nu de laatste twee? GrrrrrGrrrrr het lukt niet! Nee, omdat het kind gelijk begint met tellen en niet eerst net als jij de drie munten op tafel legt en dan pas begint met tellen! Kijken hoe lang het kind er over doet om de euro te verdienen.

Rijke (groot)ouders geven gewoon alle drie maar wel even de groenbak aan de straat laten zetten, hoor. Heitje voor een karweitje.

Veel lachsalvo's gegarandeerd en laat ons weten hoeveel plezier het gaf. Je mag met een foto in de krant! rijkaanalles@hotmail.com In het volgend nummer weer nieuwe spelletjes!

Over Leni Boekhout: je moet geen oude bomen verplaatsen

Soms kun je niet in toeval geloven. In Bilthoven gaf ik college en toevallig had het onderwerp van een andere spreker, de hoogle-
raar Henny van den Bos, raketings te maken met het artikel dat ik
in RIJK had geschreven. Ik had dus 75 exemplaren RIJK meegenomen
en de aanwezigen namen ze mee naar huis. Een aantal dagen
later belde Loes, die vroeg wie het stuk over Leni Boekhout had
geschreven. "Spreek je mee. Loes", antwoordde ik. Zij is de per-
soon (samen met Marjolijn) die de handtekeningactie had opge-
zet, de burgemeester bij Leni liet komen en diverse tv-zenders en
kranten ingelicht had over het vertrek van Leni uit haar huisje.

Van je fiets stappen en gewoon aanbellen

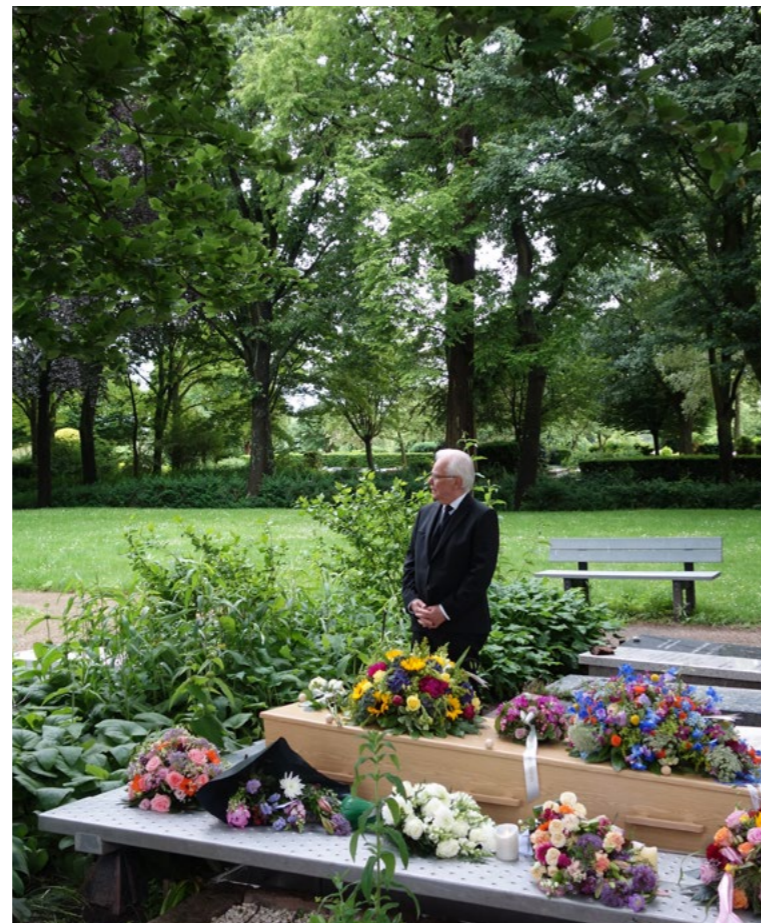
Ze vertelde een verhaal waarvan we allemaal iets kunnen leren. Ze
fietste vaak langs het boerderijtje en elke keer charmeerde het oude
kabouterhuisje haar. Ze zag bijna elke fietstocht Leni zitten achter
het raam. Ze begint met zwaaien en na een poosje zwaait Leni terug.
Zo verstrijken de weken. Loes vraagt zich af wie de vrouw achter het
raam eigenlijk is. Op een dag besluit ze van haar fiets af te stappen
en te vragen of ze een praatje mag komen maken. Dat Leni dit toe-
stond, zegt iets over de positieve energie die de ontmoeting moet

hebben gehad. Leni houdt namelijk niet van vreemde onaangekon-
digde zaken.

De rest is historie. Voor me ligt de bundel met handtekeningen.
Twee foto's van Leni sieren de inhoud. Ik heb met Loes afgesproken
om hierover verder te schrijven met behulp van haar herinneringen
aan de ontmoeting met Leni om de hele situatie weer in de belang-
stelling te brengen.

Wie denkt dat dit toeval is?

Paul een goede vriend van mij komt langs fietsen. Hij vertelt het
trieste maar zeer verwachte nieuws, dat Leni overleden is. Van zater-
dag op zondag 18 en 19 mei is ze dood in haar nieuwe bed gevon-
den. Leni zou nooit zeggen, dat het niet goed met haar ging, maar
zoals zij het verwoordde op de vraag hoe het met haar gaat 'het
voelt anders', dan weten Paul en ik genoeg. Wij en de anderen den-
ken dat de dood van Leni géén toeval is. Op de dag dat ze uit haar
boerderijtje moest in december 2023, telden we allemaal de dagen.
Het zijn voor ons allemaal zes eenzame, verdrietige en onprettige
maanden geworden.

Er moet meer WIJK in de RIJK

We zoeken wijkbewoners die willen vertellen over de drie wijken en wij interviewen je dan. Maar je mag ook
zelf een pagina schrijven. Meld je aan!! Mail naar: rijkaanalles@hotmail.com

Wat te denken over bomen en bos

Houden mensen van bossen en bomen? Wat heeft het christendom hiermee te maken? Waar was nog een oerbos in Nederland?

Filosofische en psychologische overpeinzingen over bossen en bomen.

Zijn bomen nu belangrijker dan vroeger?

In kranten, tijdschriften en boeken wordt veelvuldig over bomen geschreven. Leidt dat tot een betere bescherming van de boom? In de recente aanpassing van de wet op kapvergunningen, lijkt de boom (zeker op privéterrein) behoorlijk vogelvrij verklaard te zijn. Ook in de openbare ruimte zijn ze niet veilig. Hoe vergaat het de platanen, die bij het centraal station in Rotterdam verplaatst zouden worden? Maken bomen wegverbredingen onmogelijk?

Ik durf de stelling aan, dat veel mensen zich zorgen maken over bomen, juist omdat ze zo razend snel verdwijnen. Op de Amsterdamse begraafplaats De Nieuwe Ooster namen veel mensen in maart 2024 afscheid van de monumentale 130-jarige rode beuk, die omgehakt moest worden. Zij droegen hem letterlijk ten grave. De Italiaanse architect Stefano Boeri is beroemd geworden met zijn weelderig begroeide woontorens. In de architectuur heet het verschijnsel inmiddels 'verticale bossen'. In Utrecht verschijnt zijn 'Wonder Woods' binnenkort. Omdat er geen bomen meer zijn, zetten we ze op onze balkons.

299 bomen op het voetbalveld

De kunstenaar Klaus Littmann plaatste een bos van 299 bomen op het voetbalveld van het stadion in het Oostenrijkse Klagenfurt. Daar kon men in 2019 gedurende twee maanden het bos vanaf de tribune bekijken. Veel bezoekers waren ontroerd door wat ze zagen. Verkiezingen van de boom van het jaar, zowel in eigen land als in Europa, vestigen de aandacht op zeer bijzondere exemplaren. Zo is de 650-jarige zomerlinde in Oisterwijk net niet nummer 1 geworden in Europa, maar geeindigd op de zevende plek van de verkiezing. De verkiezing vestigt de aandacht op bijzondere exemplaren, maar niet op de boom in het algemeen.

In 1982 plaatste in het stadje Kassel de Duitse kunstenaar Joseph Beuys zijn '7000 Oaks'. Zevenduizend basaltstenen stapelde hij voor het Fredericianum-museum op en elke steen stond voor het planten van een boom (met de basaltsteen ernaast) ergens in de stad. Aan het eind van de tentoonstelling waren alle stenen verdwenen en de bomen geplant. Het kunstwerk verwees naar de demonstratie in 1971 die Beuys organiseerde in het Grafenberger Wald net buiten

Düsseldorf, omdat dat bos gekapt zou worden ten behoeve van een chique tennisclub. [01]

Weg zijn de bossen

Wie houdt er nu niet van bossen? Geen beter pleitbezorger voor bossen dan de romantische filosoof Jean-Jacques Rousseau, die over een van zijn wandelingen schrijft: "en door mijn aandacht te vestigen op de dingen die mij omringden, deed het mij voor de eerste maal aandacht hebben voor het detail in het schouwspel der natuur dat ik tot dan toe bijna niet anders had beschouwd dan in zijn groetheid en in zijn totaliteit. Bomen, struiken en planten zijn de tooi en het kleed der aarde. Niets is zo mistroostig als de aanblik van een naakte, kale vlakte die ook niets anders biedt dan stenen, modder en zand." [02] Heeft hij niet zijn baanbrekend filosofische inzicht van 'de edele en nobele wilde' gekregen in een woud? "Diep in het woud zocht en vond ik het beeld van de vroegste tijden, wier geschiedenis ik trots schetste." [03]

De aanblik van de hel met complete vernietiging van alle bebos-sing en het ontbreken van welke boom dan ook, openbaart zich op Paaseiland. Daar kapt de oorspronkelijke bewoners alle bossen. Rivaliserende clans hadden de boomstammen nodig om de enorme paasbeelden te kunnen vervoeren en op te richten. Weliswaar toonde de antropoloog Jared Diamond aan, dat de condities op het ei-

land met betrekking tot het handhaven van de begroeiing het meest ongunstig waren in relatie tot andere eilanden in de Pacific, maar toch zullen sommige onderzoekers en de Paaseilanders zelf moeten "accepteren dat de eilandbewoners de ontbossing zelf hebben veroorzaakt, omdat die conclusie schijnt in te houden dat zij van alle volkeren in de Pacifisch gebied uitzonderlijk slecht of onverstandig waren." "Dat de grootte van de beelden toenam, laat misschien niet alleen zien dat de stamhoofden met elkaar wedijverden, maar ook dat er een steeds groter beroep werd gedaan op voorouders, wat door de groeiende milieucrisis noodzakelijk werd." Diamond concludeerde dat de eilandbewoners zelf de ondergang van hun be-woning op het eiland hebben veroorzaakt. Enerzijds door de totale ontbossing en vernietiging van de vogelpopulatie te veroorzaken en anderzijds door het ontbreken van de mogelijkheid tot emigratie naar een ander eiland wegens de geïsoleerde ligging van Paaseiland zelf. Tevens dwong hun religieuze systeem en statuszucht van hun clanhoofden "tot het oprichten van steeds grotere beelden, waarvoor meer hout, touw en voedsel nodig waren." [04]

Per jaar verdwijnt 15x Nederland aan bos

Silvicide: de massamoord op het bos

In zijn laatste boek beschrijft de antropoloog Ton Lemaire de ontbossinggeschiedenis. Het begin daarvan situeert hij in de overgang van de jagerscultuur naar de landbouw en veeteeltcultuur rond 10.000 voor Christus. Mensen construeerden in de loop der tijd hele steden met huizen die van hout moesten worden gebouwd. Het koken van eten vroeg om meer hout voor het vuur. In golven nam de bevolkingsaanwas toe en in later tijd eiste de (oorlogs- en handels-) scheepvaart een groot deel van de geveld (eiken)bomen op. Zo'n nijpend tekort aan bomen noopte regeringen in Engeland in de 16de eeuw zelfs om wetten af te kondigen, waarin de eikenbossen beschermd moesten worden; in Frankrijk gebeurde dat een eeuw later. [05a]

Lemaire noemt het getal van 10 miljoen hectare gekapt bos en dat jaarlijks! Het gaat dan om elk jaar tweeënhalve maal de oppervlakte van Nederland. Tel daar alle bosbranden per jaar bovenop en dan komt, bovenop de 10 miljoen, daar mogelijk 50 miljoen hectare bij. Totaal dus 15 keer de oppervlakte van Nederland. Een schrikbarend feit is, dat er in de wereld zo'n 60.000 boomsoorten bestaan, die voor een derde met uitsterven worden bedreigd. [05b]

Bovenstaande staat in schril contrast met de ontdekking van de reuzenbomen, de sequoia's, in de Sierra Nevada in Californië in 1852. Met de lengtes van een meer of mindere Utrechtse Domtoren (115 meter) en een ouderdom van rond de 3500 jaar, imponeerden deze bossen van mammoetbomen ieder mens. In 1864 regelde president

Lincoln per wet dat de bomen het eeuwige leven kregen en niet gekapt mochten worden. Het eerste natuurreservaat in de wereld was hiermee geboren. De in die tijd net ontdekte wetenschappelijke methode (dendrochronologie) om via de jaarringen de ouderdom van een boom objectief vast te kunnen stellen, heeft hier zeker aan bijgedragen. [5c]

Invloed van het christendom

De Bijbel tolereert geen natuurverering dus een boom kan nooit heilig zijn. Bomen zijn er slechts ten nutte van de mens. Zij verschaffen bouw materiaal, leveren grondstof om vuur te maken en bieden bescherming tegen de koperen ploert. [05d] Deze grondhouding van het christendom om natuur als gebruiksvoorwerp te zien, bestaat heden ten dage nog steeds. Schrijnend om te zien hoeveel Surinaams regenwoud sinds 1990 jaarlijks verdwijnt door de goudwinning. Tevens vervuilen grond en water als gevolg van de daarbij benodigde kwik en cyanide om de grond van het goud te kunnen scheiden. Het diepblauwe Brokopondomeer kleurt inmiddels geel en de vissterfte is massaal. Jonge arme Surinaamse mannen zoeken hun toevlucht vaak in illegale goudmijnen om nog wat te kunnen verdienen, terwijl zij van hun ouders nog geleerd hebben dat bomen respect verdienen. Je mocht er zelfs niet tegenaan plassen! [06]

Het christendom accepteerde geen heidense plekken van verering. In haar geschiedenis werden de vereerde plekken gekerstend. En waar het heidense volksgeloof onuitroeibaar bleek te zijn, daar verscheen Maria, zodat er een heilige christelijke bron of kapel kon worden geplaatst. Ging het om een heilige boom of bos, dan waren een gespijkerde crucifix of een in de boom geplaatst Mariabeeld voldoende. Niet zelden ging het om een boom, die van oudsher in de lokale gemeenschap al aanbeden werd, bijvoorbeeld als de Germaanse godin Freya of anders als de Keltische godinnen.

De niet altijd geslaagde poging van christenen om de oude heilige boomcultus te vernietigen, toonde zich vooral in de koortsbossen. In deze bossen worden heden ten dage nog lappen stof van de kleding van zieke personen gehangen om zo af te smeken dat zij genezen. Ook spijkerbomen werden gekerstend. In de stam kon je spijkers slaan om genezing af te smeken. [05e] Over de heiligheid van bomen gaat het in het andere artikel in deze krant.

De tragiek van het verlies

De boodschap in het boek van Lemaire is helder en duidelijk: "Als er iets is wat ons noodzaakt om onze leefwijze grondig te veranderen, dan is het wel de dramatische situatie van bomen en bossen. (...) Het lot van bomen is een toetssteen voor de integriteit van de aarde en daardoor tevens van de duurzaamheid van onze leefwijze." [05f]

Het joods-christelijke natuurbeeld, waarin de natuur slechts grondstof is en aan de mens overgeleverd, leidde tot een tweedeling

In Gelderland lag het laatste oerbos

sommige plaatsen in Duitsland en op eene plek in Gelderland (bij Beekbergen) gevonden wordt”. De conclusie: “Wat lag er meer voor de hand dan dit onland zo snel mogelijk in nuttige landbouwgrond om te zetten?” [08b] In 1869 ging het oerbos in de verkoop. De houtopbrengst en de botanische rijkdom kon haar niet redden. In 1871 werd de laatste boom gekapt. Vanaf 1970 staat het oude verdwenen bos, doorsneden door de A50 met viaducten met namen als ‘Het Woud’ en ‘Elsbos’, door de schrijver Victor Westhoff in zijn boek *Wilde Planten 3* weer in de belangstelling. Heden ten dage pogen allerlei natuurorganisaties weer iets terug te toveren van wat onomkeerbaar is.

Een dualistisch monster

“In de sterk technologisch-industrieel georiënteerde samenleving blijft de opvatting centraal staan dat de natuur, zoals Bacon (= Engelse filosoof) dat uitgedrukt had, een opslagplaats van nuttige goederen is. Maar daarnaast ontwikkelt zich een rijk scala van alternatieve zienswijzen.” [07b] In 1926 bedacht de Zuid-Afrikaanse staatsman en filosoof Jan Smuts de term holisme in zijn boek ‘Holism and Evolution’. “De holistische zienswijze legt de nadruk op het levend organisme als een ‘heelheid’ die niet gereduceerd kan worden tot de eigenschappen van de samenstellende delen.” [07c] “De systeemtheorie en de uitgangspunten van de cybernetica gaan ook een grote rol spelen in de ecologie. In 1866 had Ernst Haeckel de term Oecologie ingevoerd en vanaf het einde van de negentiende eeuw waren de relaties tussen organismen en hun omgeving en tussen organismen onderling een belangrijk veld van onderzoek geworden. (...) Het denken in termen van zelfregulatie en terugkoppeling culmineert in de Gaia-theorie, die James Lovelock in 1979 naar voren zal brengen. Daarin wordt de hele planeet beschouwd als een zichzelf regulerend systeem, waarbij de levende organismen een centrale rol spelen in de handhaving van een dynamisch evenwicht” [07d]

“Hoe divers de opvattingen binnen de milieuwetenschap ook zijn, de meeste milieuwetenschappers zijn het er wél over eens, dat de natuur deel zou moeten uitmaken van het ethisch domein. Ze vinden dat er, zoals de bosbouwer en hydroloog Walter Lowdermilk dat ooit uitdrukte, een ‘elfde gebod’ nodig is dat de normen stelt voor de omgang van de mens met aarde en natuur. Wat voor waardepatroon aan zo’n natuurethiek ten grondslag zou moeten liggen is echter nog steeds een zeer omstreden vraag.” [07e]

Welke zijde van het monster wint?

Is de natuur, het bos, de winnaar of is zij ten dode opgeschreven? Lemaire beschrijft de hoofdpersoon uit Sartres boek *De Walging*, die een diep gewortelde haat heeft tegen bomen. “De stilte van de

boom, zijn onbeweeglijkheid, zijn ondoordringbaarheid, zijn facticiteit, zijn domweg ‘er-zijn’, vervullen hem als toeschouwer met walging in een extase horrible. Vooral het zien van de dikke wortels wekt een sterke afkeer op, die verworteling versterkt de duistere dichtheid van de wereld waarin de mens ‘te veel’ is.” [5g]

Zo sterk als de hoofdpersoon het hierboven ervaart, zo denkt niet iedereen over bomen en bossen. Toch is er iets wonderlijks in de opvatting over een bos. De meeste mensen willen een gevarieerd bos met diverse soorten bomen en wilde begroeiingen daaronder en hier en daar een open plek, zodat de zon hen tussen het bladerdak kan beschijnen. Eentonigheid en somberte maken een bos onaantrekkelijk.

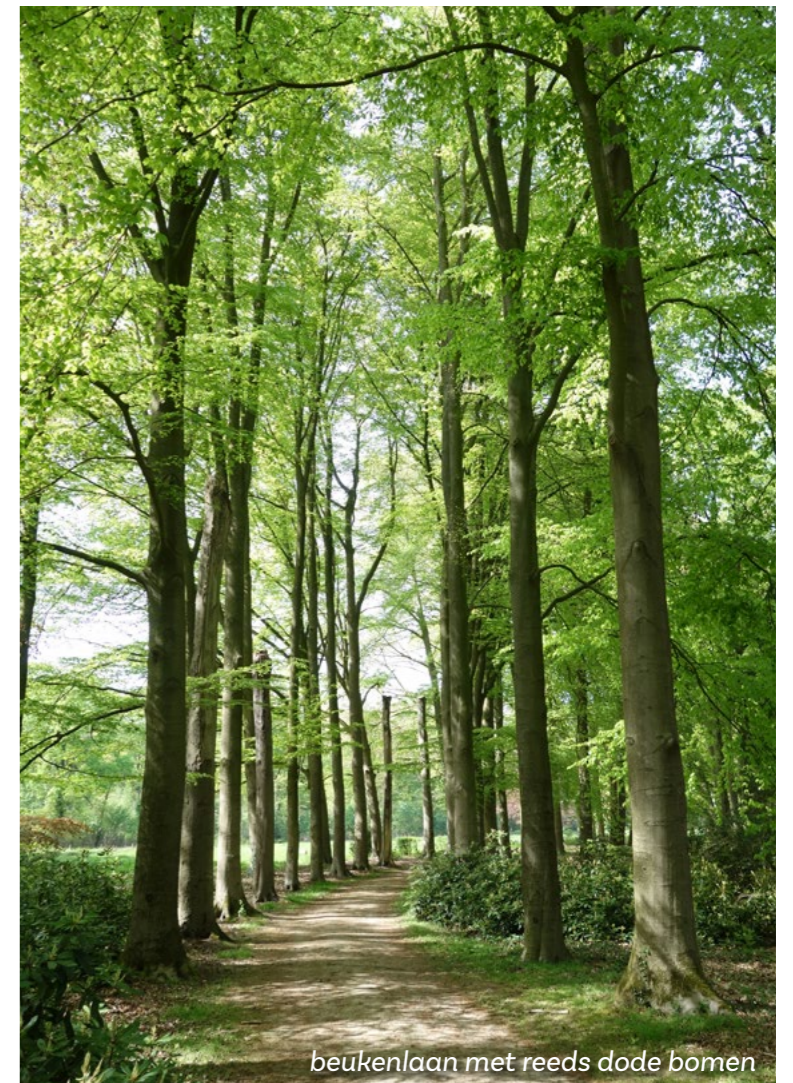
Toch is het ideale bos een beginstadium van het echte bos. De beukenbossen in de Achterhoek en vooral in bossenland Duitsland worden vaak als saai ervaren, want beuken laten geen ruimte over voor andere planten en andere soorten bomen. Zij zijn de slotfase van wat een bos uiteindelijk wordt. Beuken verdragen geen zonlicht op de stam en staan dus strak en dicht bij elkaar, zodat het bladerdak hen beschermt tegen verbranding en uitdroging. Beuken wortelen dicht tegen de oppervlakte (i.t.t. de eik) en kunnen slecht tegen droogte. Door hun dunne bast verbranden zij in de openlijke zon. Saaie beukenbomen zijn niet geliefd, maar de aloude beukenlaan roept ontroering op door de statigheid, het geometrische (de mens heeft ze hier neergezet, dus macht over boom), de grootsheid van lengte en dikte van de bomen en het prachtig gefilterde zonlicht door het bladerdak. In de biografie (blz.766-767) over de dichteres Vasalis beschrijft de biograaf Meijer hoe de dichteres een mystieke ervaring krijgt wanneer ze door een beukenlaan wandelt. De beukenrij bevindt zich in haarzelf, ze is de beukenrij voor een kortstondig moment.

Maar door klimaatverandering, langere periodes van droogte en fellere zon, zijn juist de oude beukenlanen ten dode opgeschreven. Binnen een halve eeuw bestaan er misschien in Nederland geen beukenlanen noch beukenbossen meer, ondanks het feit, dat de dendrochronologe Ute Sass-Klaassen de boom een ‘dramaqueen’ noemt, omdat de boom onmiddellijk reageert op slechtere leefomstandigheden, en zich snel herstelt als de groeiomstandigheden weer positief zijn.

Maar wie maalt er om verdwijnende bossen? Wie weet nog wat bomen zijn en betekenen? Wie kent hun naam? Als de kunstschilder Gustav Klimt in 1902 ‘Beukenbos 1’ schildert, dan vertrouwt hij aan het canvas een berkenbos toe – geen beukenbos. Wie ziet het verschil?

rikroelfzema@gmail.com
www.rikroelfzema.nl (‘Over mijn publicaties’)

Binnen 50 jaar zijn alle beukenlanen in Nederland dood

Dit artikel is gebaseerd op de volgende bronnen:

[01]= Landschap en herinnering, Simon Schama (1995), blz.138 ev. [02]= Overpeinzingen van een eenzaam wandelaar - Jean-Jacques Rousseau, (1782)(1981) blz.91 [03]= Confessions I, 388-389; cit: Het Vertoog over de Ongelijkheid van Jean-Jacques Rousseau, Ton Lemaire (1980), blz.115 [04]= Ondergang (Waarom zijn sommige beschavingen verdwenen en hoe kan de onze haar ondergang voorkomen?) – Jared Diamond (2005), blz.147,140,152 [05a]= Bomen en bossen (bondgenoten voor een leefbare aarde) – Ton Lemaire (2023); 5a: blz.177ev.; 5b: blz.189-194; 5c: blz.25-29; 5d: blz.48-56; 5e: blz.61-63; 5f: blz.270; 5g=100; [06]= Volkskrant 30 maart 2024: Gravend naar goud gaat een schat verloren. Pag.16-20. [07]= Spiegel van de natuur (het natuurbeeld in cultuurhistorisch perspectief), Matthijs G.C. Schouten (2005); 7a: blz.111; 7b: blz.198; 7c: 199; 7d: blz.200; 7e: blz.211. [08]= Het bedwongen bos (Nederlanders en hun natuur), Dik van der Meulen (2009),8a: blz.63 ev.; 8b: blz.68-69 + 70; Witte Wieven is een bioscoopfilm van Didier Konings. Première Rotterdam Filmfestival 2024.

ISBN: 978 90 263 6543 0
 Uitgeverij ambo/anthos
 24,99 euro

Rotterdamse 's Gravenweg rijk aan natuurhistorie

Deze schietwilg of gewone wilg is niet gewoon, maar bijzonder. Sinds 1908 staat hij daar en zonder morren heeft hij menige hond zijn poot zien optillen. Geen hond heeft hem overleefd, dat is zijn wraak, al 116 jaar lang! Dan verdient hij een statige naam, salix alba 'Liempde'. Wat is eigenlijk het verschil tussen een wilg en een knotwilg? De wilg is afgezaagd op ongeveer twee meter en dan heet hij knotwilg. Uit de stam schieten waterloten omhoog, in de volksmond wilgentenen.

Ons exemplaar is hol. Holle bomen spelen in het animisme (= naturreligie) een grote rol. Holle bomen staan meer met hun wortels in de onderwereld, zo dachten de Germanen. Daarom huisden soms christelijke kluizenaren in zo'n boom, juist om de duivel te tarten. In holle bomen kan een mens genezing vinden van ziektes, enkel en alleen door er in te kruipen.

Het leukste verhaal gaat dat in het begin van de vorige eeuw in delen van Duitsland maar ook in Friesland ouders nog vertelden aan hun kinderen, dat zij uit een holle boom zijn gekomen ('boom van Vrouw Holle'). Holle bomen zijn dus kinderbomen. Hang je lier of harp dus daar nooit in. Wat zou Sigmund Freud hier een leuk verhaal van hebben gemaakt.

Bedankt voor het lezen!